Ազգ
Azg armenian daily

5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1997. ՈՒՐԲԱԹ # 233 (1487)

Ժիրայր Լիպարիտյանը Արկադի Ղուկասյանի հայտարարության մասին

ԲՈՍՏՈՆ. Այստեղ լույս տեսնող մեր պաշտոնակից «Արմինիըն Միռռր Սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթի թղթակից Նենսի Գալֆայանը վերջերս համայնքային մի միջոցառման ժամանակ հանդիպել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի նախկին ավագ խորհրդական Ժիրայր Լիպարիտյանին, որին «ասուլիսային» մի հարց է տվել. «Կարո՞ղ եք որեւէ բան ասել Ղարաբաղի նախագահ Արկադի Ղուկասյանի վերջին հայտարարությունների մասին» (տես «Ազգ», 18 նոյեմբեր, հարցազրույց Ա. Ղուկասյանի հետ), որին պրն Լիպարիտյանը պատասխանել է. «Շատ բան կարելի է ասել, բայց երեւի ոչ հիմա. Անհարմար կնկատեմ Լեռնային Ղարաբաղի նախագահի հետ հրապարակային վեճի մեջ մտնել, ինչպես անհարմար կնկատեմ Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարության հրապարակային եւ անձնականացած վեճի մեջ մտնելը՝ Հայաստանի Հանրապետության նախագահի հետ: Կարեւորը այսօր ոչ թե քավության նոխազ, այլ հարցի լուծում գտնելն է»:

ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆ

Բանակցություններում Ղարաբաղի դիրքորոշման որեւէ շոշափելի փոփոխություն չգրանցվեց

4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Ադրբեջանի փոխարտգործնախարար Զուլֆուգարովը ղարաբաղցիների սկզբունքային դիրքորոշումը երեկ բնութագրեց որպես անտրամաբանական, քանի որ, ըստ նրա, հակամարտության մասնակից չորս կողմերից՝ Ադրբեջանից, Հայաստանից, Ղարաբաղի ադրբեջանական բնակչությունից եւ Ղարաբաղի հայկական բնակչությունից միայն մեկ կողմն է, այն է՝ վերջինը, համառորեն հրաժարվում ԵԱՀԿ միջնորդների խաղաղության ծրագրից: «Այնուամենայնիվ, Մինսկի խորհրդաժողովի եռանախագահները չեն հուսահատվում եւ փորձում են համոզել Լեռնային Ղարաբաղի հայ համայնքի առաջնորդներին՝ համաձայնել առաջարկներին», նշել է Ադրբեջանի փոխարտգործնախարարը:

Իսկ Մինսկի եռանախագահության անդամներին եւ Մինսկի խորհրդաժողովին ռուսաստանցի համանախագահ Վալեցին Լոզինսկուն երեկ երեկոյան իր նստավայրում ընդունեց ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը: Հանդիպումից առաջ Յուրի Յուկալովը լրագրողներից դժգոհեց բանակցային գործընթացը վատ լուսաբանելու համար, սակայն հրաժարվեց որեւէ կոնկրետ խոսք ասել չորեքշաբթի կեսօրին ԼՂՀ արտգործնախարար Նաիրա Մելքումյանի հետ ունեցած հանդիպման արդյունքների մասին, պատճառաբանելով, թե «բանակցությունները շարունակվում են»: Ոչինչ չհաղորդեց նաեւ Ժորժ Վոժիեն՝ արդարանալով ռուսերենի իր վատ իմացությամբ: Երկու ժամից քիչ ավել տեւած հանդիպումից հետո բանակցող կողմերի ներկայացուցիչները կրկին հրաժարվեցին թեկուզ ընդհանուր գծերով ներկայացնել դրանց արդյունքները: Դատելով նրանց կեցվածքից եւ տրամադրության լրջությունից կարելի էր ենթադրել, որ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների առաջարկությունները առանձնակի փոփոխության կամ լրամշակման չեն ենթարկվել: Բանակցությունները շարունակվեցին նաեւ հինգշաբթի օրը՝ Ստեփանակերտի կառավարական հյուրատանը: Սակայն այդ օրը եւս պաշտոնական Ստեփանակերտը հավասարիմ մնաց իր դիրքորոշմանը՝ հիմնախնդրի կարգավորման փաթեթային տարբերակը գերադասելով փուլ առ փուլ տարբերակից:

Զիա Գուլիեւ. Ալիեւի աշխատակազմի ղեկավարը ֆինանսավորել է Արկադի Ղուկասյանի ընտրարշավը

ԲԱՔՈՒ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանի նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Ռամիզ Մեհդիեւը «ֆինանսավորել է ինքնահռչակ ԼՂՀ-ի նախագահ Արկադի Ղուկասյանի ընտրարշավը»: Ինչպես հաղորդում է ANS-press գործակալությունը, այս ապշեցուցիչ հայտարարության հեղինակը Փախստականների եւ հարկադրաբար տեղահանվածների պետկոմիտեի նախագահի տեղակալ Զիա Գուլիեւն է: Այդ մեղադրանքն ապացուցող փաստեր ներկայացնելու լրագրողների խնդրանքին ի պատասխան Զ. Գուլիեւը հայտարարել է, որ ինքը փաստեր ունի, բայց դրանք կներկայացվեն միայն Ադրբեջանի ղեկավարին: Ավելի վաղ Զ. Գուլիեւը նախագահական աշխատակազմի ղեկավարին կաշառակերության մեջ էր մեղադրել: Հաղորդման համաձայն, Ռ. Մեհդիեւի մեկնաբանությունները կարճ էին՝ «Զ. Գուլիեւին հարկավոր է շտապ տանել բժշկի մոտ»:

«Ազգ»-ը միանում է Գուլիեւի հանձնարարականին:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

1998 թ. պետբյուջեի նախագիծը ներիշխանական հակասությունների կիզակետում

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ԱԺ-ի դեկտեմբերի 4-ի արտահերթ նիստում շարունակվեց 1998 թ. պետբյուջեի նախագծի քննարկումը: Տեր Հուսիկ Լազարյանն առաջարկեց Ազգային օպերայի եւ Սունդուկյանի թատրոնի համար նախատեսվող ֆինանսական հատկացումները բացել առանձին տողով: Նա նշեց նաեւ, որ հեռուստատեսությանը հատկացված գումարները բավարար չեն, եւ հեռուստատեսությունը չի կարող դիմանալ մրցակցությանը: Եթե հատկացումները մնան նույն մակարդակի վրա, ապա «մենք այսուհետ եւս հայկական հեռուստատեսություն չենք նայելու», ասաց Տեր Հուսիկ Լազարյանը: Նա նկատեց, որ 321 մլն դրամ հատկացումներն ըստ էության չեն բաշխված, եւ առյուծի բաժինը խժռում են գերատեսչական ծախսերը:

Ս. Բաբոյանը դիմեց կառավարությանը, նշելով. «Այսօր մեր [illegible] ֆինանսների վրա բացարձակ վերահսկողություն չկա»:

Խոսրով Հարությունյանը նշեց, որ, որպես կանոն, բյուջեի ծախսային մասը ձեւավորվում է քաղաքական փոխզիջման արդյունքում: Անդրադառնալով հարկային քաղաքականությանը Հարությունյանը նկատեց, որ պետք է գնալ ուղղակի հարկատեսակների դրույքաչափերի նվազեցման ճանապարհով: Նա պատահական չհամարեց, որ ուղղակի հարկերի տեսակարար կշիռը տնտեսության մեջ կազմում է 15 տոկոս: Հարությունյանն առաջարկեց արտահանումն ազատել ամեն տեսակի հարկերից:

ՀՀ հարկային տեսչության պետ Արտ. Թումանյանը նկատեց, որ կառավարությունը որոշ շտկումներ կատարել է բյուջեի նախագծում, «թեպետ որոշ տարաձայնություններ պահպանվել են»: Ըստ նրա, ներկայացված բյուջեն գոնե մուտքերի մասով ապահովագրում է մեր առավելագույն հնարավորությունները հարկերի ապահովման առումով:

Տես ► էջ 2

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ

Լրագրողական ընտանիքի միասնություն՝ որոշ բացառություններով

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Երեկ բացի «Առավոտ», «Հայք» եւ «Ռեսպուբլիկա Արմենիա» թերթերից, հանրապետությունում լույս չտեսան հայաստանյան մամուլի ընտանիքին պատկանող մյուս բոլոր օրաթերթերը, երկրի ներսում չաշխատեցին լրատվական գործակալությունները, իսկ բազմաթիվ շաբաթաթերթերի եւ զանգվածային լրատվամիջոցների խմբագրություններ, որոնք այդ օրը, ըստ պարբերականության, միեւնույն է, հերթական համար չէին ունենալու, հանդես եկան հայտարարություններով, որ ամբողջովին պաշտպանում են մեկօրյա նախազգուշական գործադուլ անցկացնելու ԶԼՄ-ների որոշումն ու նրանց համատեղ հայտարարության մեջ շարադրված պահանջները:

Լրագրողական ընտանիքի այսպիսի միասնություն Հայաստանը դեռ չէր տեսել: Ամենատարբեր քաղաքական կողմնորոշումների լրատվամիջոցների այսպիսի համախմբումը զուտ կորպորատիվ շահերի շուրջ պետք է նույնիսկ ամենավերապահ մարդուն անառարկելիորեն համոզեր, որ հայ լրագրության ոլորտում ստեղծված վիճակը արդեն անտանելիության չափ ծանր է, որ նրանք շնչահեղձ են լինում հարկային բեռի, մամուլի տպագրությունն ու տարածումը իրականացնող ձեռնարկությունների կամայականությունների եւ բազմաթիվ այլ պատճառներով, որոնք թվարկված են մեկօրյա գործադուլ անցկացնելու մասին ԶԼՄ-ների հայտարարության եւ պահանջների մեջ: Դրանք առավել հանգամանալից եւ անմիջականորեն շարադրվեցին նաեւ դեկտեմբերի 3-ին, գործադուլի օրը, Հայաստանի ժուռնալիստի տանը հրավիրված մամուլի անսովոր ասուլիսում: Անսովոր, որովհետեւ այս անգամ համատեղ ասուլիս էին տալիս նախազգուշական գործադուլի դիմած լրատվամիջոցների գլխավոր խմբագիրներն ու ղեկավարները:

Ասուլիսը բացեց ԶԼՄ-ների ընկերակցության ներկա նախագահ Բորիս Նավասարդյանը, ափսոսանք հայտնելով, որ գործադուլին չմիացած վերոհիշյալ թերթերը իրենց հրապարակումներում փորձ են անում ակցիան ներկայացնել իբրեւ «իշխանական տարբեր խմբավորումների միջեւ տեղեկատվական դաշտը գրավելու համար մղվող պայքարի մեջ ներքաշվելու» արտահայտություն («Առավոտ»), նույնիսկ ընթերցողների դեմ ուղղված գործողություն («Ռեսպուբլիկա Արմենիա»):

Տես ► էջ 3

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վարչապետը մամուլի ներկայացուցիչների հետ քննարկեց թերթերի ծանր վիճակը

Զանգվածային լրատվամիջոցների ընկերակցության առաջարկով վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանը երեկ ընդունեց կազմակերպության ներկայացուցիչներին՝ ի դեմս «Գոլոս Արմենիի» թերթի գլխավոր խմբագիր Ֆլորա Նախշքարյանի, «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթի գլխավոր խմբագիր Մեսրոպ Հարությունյանի, «Այժմ» թերթի գլխավոր խմբագիր Վիգեն Սարգսյանի, «Ազգ» թերթի գլխավոր խմբագիր Հակոբ Ավետիքյանի, «Նոյյան տապան» գործակալության տնօրեն Տիգրան Հարությունյանի, «Առկա» գործակալության տնօրեն Ավետ Դեմուրյանի, «Երեւան» տեղեկատվական կենտրոնի տնօրեն Աղվան Վարդանյանի, Երեւանի մամուլի ակումբի համանախագահ Բորիս Նավասարդյանի, Հայաստանի ժուռնալիստների միության նախագահ Աստղիկ Գեւորգյանի:

Հանդիպման ընթացքում քննարկվեցին նախորդ օրը կայացած գործադուլում լրատվամիջոցների առաջ քաշած՝ պետական օժանդակության մասին պահանջները:

Վարչապետի կարծիքով, հարկերից եւ այլ պետական գանձումներից լրատվամիջոցների լրիվ ազատումը եւ սակագների արտոնությունների սահմանումը կարող են անվերահսկելի խախտումների աղբյուր դառնալ: Այդ պատճառով նա առաջարկեց մամուլին կառավարական օժանդակության հատկացնելու հետեւյալ տարբերակը: Կառավարությունը կդիմի Ազգային ժողով՝ 1998 թվականի բյուջեում առանձին տողով մամուլի աջակցության համար նախատեսվող ֆինանսավորում հատկացնելու առաջարկությամբ: Այդ միջոցները կտրամադրվեն ԶԼՄ-ներին՝ նրանց կատարած փաստացի հարկային մուծումների եւ այլ վճարումները փոխհատուցելու համար: Խորհրդակցությունում նշվեց, որ ԶԼՄ-ներին տրվող կառավարական նպաստը կարող է չգերազանցել այն մեծությունը, որը կփոխհատուցի նրանց կողմից վճարվող հարկերի, ինչպես նաեւ կապի, տրանսպորտի եւ այլ միջոցների սակագների զեղչերի բացակայությունը: Այս տարբերակն ընդունելի գտնվեց խորհրդակցության բոլոր մասնակիցների կողմից:

Տարածքների համար տրվող վարձավճարի հարցում, ըստ վարչապետի, տեղի է ունեցել թյուրիմացություն՝ իրեն զեկուցել են, որ լրատվամիջոցները ազատված են վարձավճարներից: Նա հույս հայտնեց, որ մեկ շաբաթվա ընթացքում այդ գործը կկարգավորվի եւ այսուհետ կգանձվեն միայն ծառայությունների պահպանման համար անհրաժեշտ գումարները:

Մամուլի տարածման «Հայմամուլ» գործակալության գործունեության բարելավման խնդրի քննարկումը չկայացավ վարչապետի օրակարգի չնախատեսված փոփոխության պատճառով:

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ,
ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

Արմենպրեսը դադարեցրեց աշխատանքը

Նախորդ օրը Հայաստանի լրատվամիջոցների ձեռնարկած գործադուլին իր համերաշխական մասնակցությունը բերելուց հետո, Արմենպրես լրատվական գործակալության աշխատակիցները երեկ անորոշ ժամանակով դադարեցրին իրենց աշխատանքը եւ հանդես եկան հետեւյալ հայտարարությամբ, միաժամանակ գործակալության Հայաստանի ու արտերկրի բաժանորդներից «ներողամտություն» եւ «ըմբռնում» հայցելով: Մինչեւ հայտարարությունը տպելը հարկ է ասել, որ «Ազգը» ոչ թե ներողամտությամբ, այլ ամբողջական ըմբռնումով է ընդունում գործակալության աշխատակիցների բողոքն ու որոշումը:

Արդարեւ, վերջին մեկուկես-երկու տարիների ընթացքում Արմենպրեսը մեր եւ արտերկրի լրատվամիջոցների համար դարձել էր առօրյա անհրաժեշտություն՝ բարեփոխված իր լրատվական օպերատիվությամբ, ծավալներով թե բովանդակությամբ, եւ արդեն դարձել էր, ճիշտ է՝ պետական գիծը տանող, բայց կույր քարոզչության գործիք լինելուց ձերբազատ ինքնուրույն լրատվամիջոց: Այնտեղ հավաքված պրոֆեսիոնալ անձնակազմին քիչ բան էր մնում ժամանակակից լիարժեք գործակալության վերածվելու համար: Ափսոս կլինի, եթե համապատասխան պետական մարմինները անհաշվենկատ քայլերով խոչընդոտեն գործակալության բնական զարգացումը:

Տես ► էջ 2

ԱԶԳ **տեղական**

Սկիզբը էջ 1

Հարկային տեսչության պետն ընդգծեց, որ 98 թ. տեսչության գործունեության մեջ կարեւոր տեղ է զբաղեցնելու հարկային իրազեկումը, իսկ ստվերային տնտեսության աճի հիմնական ազդակներից մեկը համարեց կանխիկ շրջանառության ֆին, -իսկ վերջում Դավթաշենի կամրջի շինարարությանը, եւ ելույթն ավարտեց այսպես. «Դուք չեք կարող կառուցել Դավթաշենի կամուրջը, կոմունիստները կգան եւ կկառուցեն»:

Գեղամ Ղարիբջանյանը «Սոցիալական պետության» անունից նշեց, կարեւորելով պետության աջակցությունն ազատ մամուլի կայացմանը նկատեց, որ չի կարելի մամուլին մերժել մի քանի հարյուր հազար դոլարի հատկացումը: Եգորյանը կարեւորեց նաեւ «Հայմամուլի» մենաշնորհի վերացումը:

Վանո Սիրադեղյանը որպես երե- կատարել 157 մլրդ դրամի հատկացումների հարցում: ԱԺ փոխնախագահը նշեց, որ ովքեր հավանություն են տալիս բյուջեի նախագծին, պետք է հստակ գիտակցեն, որ գոյություն ունի երկու բյուջե՝ 209 մլրդ դրամով եւ 316 մլրդ դրամով:

«Մենք թույլ չենք տա իշխանու-

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

98 թ. պետբյուջեի նախագիծը ներիշխանական հակասությունների կիզակետում

անվերահսկելիությունը, ինչպես նաեւ արդեն ընդունված օրենքների հակասականությունը: Կարապետ Ռուբինյանը «անպտուղ» որակեց «զարգացմա՞ն, թե՞ գոյատեւման բյուջե» բանավեճը: Ըստ Ռուբինյանի, կարեւոր չէ, կատուն ի՞նչ գույն ունի, կարեւորն այն է, թե կարողանո՞ւմ է մուկ բռնել: Ներկա կառավարությունն ԱԺ-ի օգնությամբ փրկեց 97 թ. բյուջեն, սակայն ներկայացված նախագծում չկա ծրագրային մոտեցում եկամուտների համընդհանուր հայտարարագրման մասին: «Ծախսային մասը խիստ հիասթափեցնող է», նկատեց Ռուբինյանը, չկան ծրագրային մոտեցումներ: Հաջորդ լուրջ թերությունը համարեց այն, որ կառավարությունը «թռիչքով հավաքագրված միջոցները ծախսում է զարմանալի հեշտությամբ» ծախսելով գերատեսչությունների պահպանման վրա: Ռուբինյանը սխալ համարեց Երեւանի Ընդունելությունների տան կառուցման համար նախատեսված 20 մլն, 380 հազար դրամի հատկացումը, եւ կոչ արեց լուրջ մոտենալ կրճատումներին, խնայողություններին:

Լեոնիդ Հակոբյանը կոմկուսի անունից ընդգծեց, որ 98 թ. պետբյուջեն կառուցվում է սխալ տնտեսական քաղաքականության վրա, ավելանում են պետական կառավարման ծախսերը: Շարունակելով կատուների թեման՝ Հակոբյանը նշեց, որ կատու պահում են միայն մուկ բռնելու համար, իսկ եթե կատուն մուկ չի բռնում, չեն պահում: Հակոբյանն անդրադարձավ նաեւ ավանդների խնդրին, ապա նաեւ արդյունաբերության մեջ շրջանառու միջոցների 10 մլրդ դրամ ճեղքված-

որ «հանրապետությունում տեղի ունեցած փոփոխությունները բերեցին բնակչության բարեկեցության կտրուկ անկման եւ հասարակության շերտավորման»: Նա ավելացրեց, որ, ինչպես նախորդ տարիներին, այնպես էլ 98 թ. պետբյուջեում չի լուծվում հասցեագրված սոցիալական օգնության խնդիրը: Ըստ Ղարիբջանյանի, կարիքավորության աստիճանների վերաբերյալ «անորոշ ձեւակերպումները հիմք են տալիս մտածելու, որ նպաստառու խմբերի հանդեպ կցուցաբերվի կամայական մոտեցում»: «Սոցիալական պետություն» խմբի նախագահը նկատեց, որ նախագծում «արտացոլված չեն կառավարության մոտեցումները նվազագույն կենսամակարդակի, սպառողական զամբյուղի հանդեպ»: Ղարիբջանյանը նշեց նաեւ, որ անօգուտ վարկերի կուտակման, սոցիալական հարցերի անտեսման պայմաններում «քաղաքացիները չեն կարող լիովին հավատալ այդ պետությանը, որը, ստացվում է, թղթի վրա մի բան է խոստանում, իրականում այլ բան է անում կամ չի անում»:

Էդվարդ Եգորյանը «Հայրենիք» խմբի անունից նշեց, որ «Բյուջեի ծախսային մասը կողմնորոշում չունի», իսկ եկամտային մասի ավելացումը պետք է ներառի սոցիալական ոլորտի ֆինանսավորումը: Եգորյանն ընդգծեց, որ եկամտային մասը թռիչք չի ապրում նախեւառաջ «ներքաղաքական կոնյունկտուրայի հետեւանքով»: Խնդիրը կարող է լուծվել միայն նոր ընտրությունների շնորհիվ, երբ «իշխանությունը եւ կապիտալը կբաժանվեն միմյանցից»:

«Հայրենիք» խմբի նախագահը, ւանի քաղաքապետ զարմանք հայտնեց, որ բյուջեում բացված է Ընդունելությունների տան կառուցմանը հատկացված 20 մլն դրամը, մինչդեռ բացել պետք է 50 մլն դրամի հատկացումների դեպքում: Ապա որպես «Հանրապետություն» խմբակցության նախագահ Սիրադեղյանն անդրադարձավ բյուջեի մի շարք առավելություններին եւ սխալներին: Ըստ արված առաջարկությունների եւ կառավարության նկատմամբ դրանց մոտեցումների կորոշվի խմբակցության քվեարկությունը:

Սակայն, մեր տպավորությամբ, «Հանրապետություն» միավորման անունից իրական ելույթն ունեցավ Արա Սահակյանը: Բյուջեի բարելավման միավորման պահանջը Սահակյանը որակեց «կոպտ, բայց արդարացի»:

Ապա Սահակյանն անդրադարձավ ՆԳ եւ ԱԱ նախարարությանը, ընդգծելով, որ այդ գերատեսչությունը տնտեսավարող սուբյեկտների վրա սահմանադրական լիազորություն չունի, այլ միայն կանոնադրական: Սահակյանը հղում կատարեց նախագահի հրամանագրերից, ուր չի նշվում ՆԳ եւ ԱԱ նախարարությունը ստուգելու իրավունք ունեցող մարմինների ցանկում: Սահակյանը սարկազմով նշեց, որ կամ ՆԳ նախարարությունը պետք է միացնել հարկային տեսչությանը, կամ հակառակը, եւ կամ չխառնվել այլ գերատեսչությունների լիազորություններին: Սահակյանը կոչ արեց ուժեղացնել եւ հզորացնել ԱԺ վերահսկիչ պալատը: Նա կոչ արեց բյուջեի նախագծի 17 հոդվածը հանել, ուր կառավարությանը իրավասություն է վերապահված փոփոխություններ

թյան յուրացում որեւէ անհատի կամ անհատների խմբի կողմից», վերջում ընդգծեց Սահակյանը:

Մեր կողմից նշենք, որ հետաքրքրական է Արա Սահակյանի հետեւողական պայքարը ՆԳ եւ ԱԱ նախարարության դեմ: Իրավապահ մարմինների դեմ պայքարը ՀՀՇ-ում նա առաջնորդում էր նաեւ այն ժամանակ, երբ ՆԳ եւ ԱԱ կառույցները միավորված չէին եւ երբ ՆԳ նախարար էր Երեւանի ներկայիս քաղաքապետ եւ «Հանրապետություն» միավորման նախագահ Վանո Սիրադեղյանը:

Արդարացված է, երբ քաղաքականությունը հեռացնում է մարդկանց եւ կամ շահերն ու ընդհանուր հետաքրքրություններն են միավորում մարդկանց, սակայն անբացատրելի է, երբ քաղաքական համակարգը դյուրությամբ ջարդում է մարդկանց ու նրանց համոզմունքները, ինչի արդյունքում կողք-կողքի են կանգնում մի կողմից ԱԺ-ի եւ Ագրոբանկի փոխնախագահ Ա. Սահակյանը, մյուս կողմից՝ «Հանրապետություն» խմբակցության նախագահ Վ. Սիրադեղյանը:

Սակայն այս երեւույթն աննկատ կանցնի այն նյութականացնող բախման կողքով, որը, թերեւս, տեղի կունենա երկու ուժեղ եւ հակակշիռներ չընդունող անհատների՝ Վանո Սիրադեղյանի եւ Ռոբերտ Քոչարյանի միջեւ:

Պարզ է, որ երկուշաբթի ՀՀ նախագահը իր ներկայությամբ կսաստի խորհրդարանի փոքրաթիվ մարդկանց կրքերը, եւ ներիշխանական հակասությունների կիզակետում հայտնված բյուջեի նախագիծը կընդունվի ԱԺ-ի կողմից:

ՄԱՀԱԽՈՍԱԿԱՆ

Արտաշես Պողոսյան

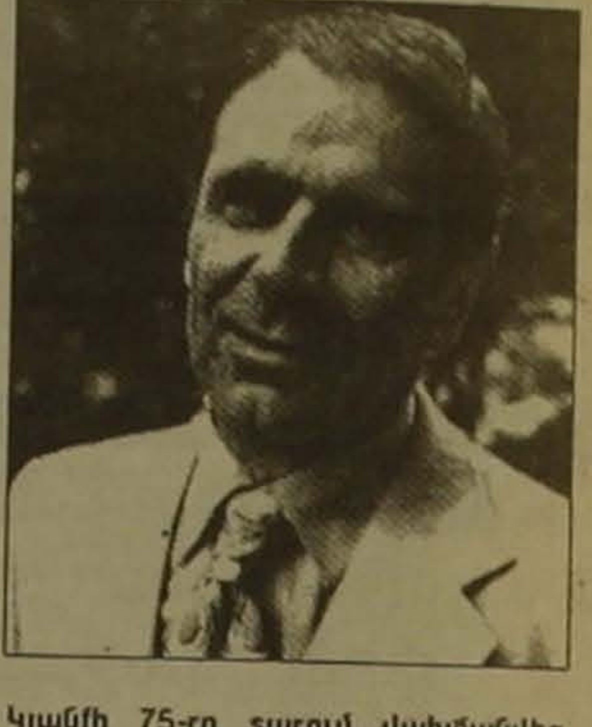

Կյանքի 75-րդ տարում վախճանվեց բանաստեղծ, արձակագիր, թարգմանիչ Արտաշես Պողոսյանը:

Նա ծնվել է 1922 թ. ԼՂ Հադրութի շրջանի Խծաբերդ գյուղում: 1942 թ. զորակոչվել է բանակ, մասնակցել Հայրենական մեծ պատերազմին: Պատերազմի ավարտից հետո աշխատել է Բաքվի «Կոմունիստ» հայկական թերթի խմբագրությունում: 1953-ին տեղափոխվել է Երեւան, ընդունվել եւ ավարտել պետհամալսարանի բանասիրական ֆակուլտետը: 1958–60 թթ. սովորել է Մոսկվայի Մ. Գորկու անվան գրական բարձրագույն դասընթացներում: Երկար տարիներ որպես պոեզիայի բաժնի վարիչ, որպես խմբագիր աշխատել է «Սովետական գրականություն» ամսագրում, «Հայֆիլմ» կինոստուդիայում, մամուլի պետական կոմիտեում, «Հայաստան» հրատարակչությունում:

Իր գրական գործունեության ընթացքում հրատարակել է մի շարք բանաստեղծական ժողովածուներ՝ «Բախտը դժվար է տրվում», «Հին հողի եւ արեւի», «Արյունոտ լուսաբաց», պոեմներ, «Հրաժեշտ անցյալին» վեպը: Նրա ստեղծագործությունները թարգմանվել են ռուսերեն, տպագրվել Մոսկվայում: Բարձր գնահատականի են արժանի նրա կատարած թարգմանությունները: Հայ ընթերցողը Պ. Ներուդայի, Ալ. Տվարդովսկու, Մ. Լերմոնտովի, Ալ. Բլոկի, Ռ. Համզատովի, Ադ. Միցկեւիչի ստեղծագործություններին հաղորդվել է նաեւ նրա բարձրաճաշակ թարգմանությունների շնորհիվ, որոնք արժանի տեղ են զբաղեցնում հայ թարգմանական գրականության մեջ: Նա թողեց գրողի եւ քաղաքացու բարի անուն ու հիշատակ:

Հայ գրականության մեջ նրա վաստակը, մարդկային ազնիվ, շիտակ կեցվածքը միշտ կմնա իր գրչակիցների եւ ընթերցողների սրտերում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

Խմբագրությունը վշտակցում է իր աշխատակից Լիլիթ Պողոսյանին սիրելի հոր՝ գրող

ԱՐՏԱՇԵՍ ՊՈՂՈՍՅԱՆԻ

մահվան կապակցությամբ:

Հուղարկավորությունն այսօր դեկտեմբերի 5-ին, ժամը 1-ին Կոմիտաս 42 շենքի 51 բնակարանից:

Արմենպրեսը դադարեցրեց աշխատանքը

Սկիզբը էջ 1

Ինչպես հայտնի է, Հայաստանի կառավարության 1997 թ. նոյեմբերի 14-ի որոշման համաձայն լուծարվել է Արմենպրես պետական լրատվական գործակալությունը եւ պետք է ստեղծվի Արմենպրես պետական բաժնետիրական ընկերություն:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր տեղեկատվության եւ գրահրատարակչության վարչության պետի հրամանով ստեղծվել է լուծարային հանձնաժողով՝ վարչության պետի առաջին տեղակալ Հ. Բայադյանի գլխավորությամբ:

Մեր կարծիքով լուծարային հանձնաժողովը ստեղծվել է այնպիսի սկզբունքային մոտեցումներով, որոնք չեն կարող նպաստել աշխատանքների բնականոն ընթացքին, վերացնել անվստահության այն մթնոլորտը, որը հիշյալ վարչության հետ հարաբերություններում ստեղծվել է վարչության հիմնադրման օրից: Չնայած այս ամենին, առ այսօր լուծարային հանձնաժողովը չի սկսել աշխատանքները գործակալությունում, չի ձեռնարկել Արմենպրեսի լուծարման եւ վերակազմավորման գործընթացը, չի վճռել աշխատանքից ազատման ենթակա աշխատողների հետագա ճակատագիրը, որը որոշակի մտահոգությունների տեղիք է տալիս:

Այս իրավիճակն, ըստ էության, խափանում է գործակալության ընթացիկ աշխատանքները, ֆինանսա-տնտեսական գործունեությունը, ձախողում է բաժանորդագրական կամպանիան, ինչը բացասական մեծ ազդեցություն է ունենալու հետագայում կազմավորվող գործակալության աշխատանքների վրա:

Ելնելով ստեղծված կացությունից, գործակալության կոլեգիան իր ընդլայնված նիստում որոշել է դեկտեմբերի 4-ին դադարեցնել աշխատանքները:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Նոյյան տապան» լրատվական գործակալությունը հայտարարում է մրցույթ թղթակցող խմբագրի թափուր տեղի համար: Պարտադիր է հայերենի եւ ռուսերենի գերազանց իմացությունը: Խմբագրի աշխատանքի փորձը, համակարգչով աշխատելու հմտությունը ցանկալի է:

Դիմել,
Երեւան, Իսահակյան 28, 3-րդ հարկ, ժամը 15-18:
Հեռախոս՝ 52-43-18, 52-42-79, 56-59-65

«Համաշխարհային բանկը չի խառնվում քաղաքական հարցերին»

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սխալ է այն կարծիքը, թե Արժույթի միջազգային հիմնադրամի եւ Համաշխարհային բանկի տիպի միջազգային կազմակերպությունները կարող են Հայաստանի վրա ճնշում գործադրել Ղարաբաղի խնդրի հետ կապված: Այս մասին «Նոյյան տապանի» թղթակցի հետ զրույցում հայտարարեց Հայաստանում ՀԲ ներկայացուցիչ Վահրամ Ներսիսյանցը:

Նա մասնավորապես նշեց, որ այդպիսի կարծիք ու մտայնություն տարածվել է ՀՀ արտգործնախարար Ա. Արզումանյանի «Ռոյթեր» գործակալությանը տված հարցազրույցից հետո: Պրն. Ներսիսյանցն ընդգծեց, որ մասնավորապես ՀԲ-ն Հայաստանում, ինչպես նաեւ ցանկացած այլ երկրում առաջնորդվում է տնտեսական չափանիշներով եւ ամենեւին չի խառնվում քաղաքական հարցերին, ինչը ամրագրված է նաեւ ՀԲ-ի սահմանադրության մեջ:

Ըստ ՀԲ ներկայացուցչի, մոտ օրերս Փարիզում կայանալիք ժողովը նվիրված միջազգային դոնոր կազմակերպությունների ու երկրների կողմից Հայաստանին լրացուցիչ ֆինանսական օգնություններ տրամադրելուն, հենց վերոհիշյալի ապացույցն է: «Հայաստանում իրականացվող տնտեսական բարեփոխումները Բանկի կողմից գնահատվել են փայլուն: ՀԲ-ն գոհ է Հայաստանի տնտեսական քաղաքականությունից եւ ծրագրերի իրականացման աշխատանքներից: Եթե այդպես չլիներ, ժողովը չէր կազմակերպվի», ասաց Վ. Ներսիսյանցը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության [illegible] տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրենություն / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

տեղական

Լրագրողական ընտանիքի միասնություն՝ որոշ բացառություններով

Սկիզբը էջ 1

«Մեր ակցիան դրա հետ ոչ մի կապ չունի», ընդգծեց նա, շեշտը դնելով հասարակական կարծիքի աշխուժացման անհրաժեշտության վրա: Պրն Նավասարդյանը նաեւ կոչ արեց կորպորատիվ համերաշխության, անթույլատրելի համարելով այն մտայնությունը, թե «երեւի «Առավոտը» կշահի, երբ «Ազգը» լույս չտեսնի, երեւի «Ռեսպուբլիկա Արմենիան» կշահի, երբ «Գոլոսը» լույս չտեսնի»: Նա խնդիր դրեց վեր կանգնել «կոնյունկտուրային» մոտեցումներից:

«Վրեմյա» թերթի խմբագիր Ռուբեն Սաքյանը, անդրադառնալով թերթերի տպաքանակների աղետալի անկման, ընթերցողական լսարանի անշեղ նվազման, խմբագրությունների անելանելի ֆինանսական դրության հետեւանքով ստեղծված վիճակին, նշեց. «Մենք թերթերը վաճառում ենք 100 դրամով, դրանից խմբագրություններին մնում է ինչ-որ ողորմելի 15-17 դրամ, եւ դրանով մենք պետք է վճարենք լրագրողների աշխատավարձերը, հոնորարները, կատարենք այլ ծախսեր... Ժամանակն է այս հարցերն ամբողջ սրությամբ դնելու կառավարության առաջ...»: Պրն Սաքյանը հիշեցրեց, որ նախկին վարչապետ Արմեն Սարգսյանը խոստացել էր սեփականաշնորհել մամուլի շենքը եւ իբրեւ սեփականություն խմբագրությունների տարածքները տրամադրել նրանց, սակայն «նրա հեռանալուց հետո խոստումն [illegible]բար մոռացվեց»: իրականացվեց միայն «Պարբերական» հրատարակչության սեփականաշնորհումը: «Արդյունքում մենք հայտնվել ենք սնանկացման եզրին», տագնապ հնչեցրեց պրն Սաքյանը, ամենեւին նկատի չունենալով լոկ իր խմբագրած թերթը, այլ ամբողջ հայաստանյան մամուլը, առաջարկելով մշակել հետագա գործողությունների համատեղ ծրագիր:

«Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի խմբագիր Մերուժ Հարությունյանը, կրկին անդրադառնալով գործադուլի անցկացման նախապատմությանն ու «Առավոտ» օրաթերթի դեկտեմբերի 3-ի խմբագրականին, հեգնանքով նկատեց, որ «երբ որեւէ մեկը կարող է հավատալ, որ տիկին Ֆլորա Նախշքարյանին հնարավոր է հարկադրել, որպեսզի նա կատարի նոմենկլատուրայի թելադրանքը, թող հավատա նաեւ «Առավոտի» գրածին»:

Ինքը, «Գոլոս Արմենիի» թերթի գլխավոր խմբագիր Ֆլորա Նախշքարյանը, խոսք առնելով երկու անգամ, բավական վրդովված ներկայացրեց այն անսանձ կամայականությունը, որ գոյություն ունի թերթերի տպագրության ու առաքման գործում: «Մի գեղեցիկ օր եկանք գործի, եւ մեզ հայտնեցին, որ տպագրության ծախսերն ավելացվում են: Հարցնում ենք՝ ինչո՞ւ, ասում են՝ փող է պետք: Մի գեղեցիկ օր էլ եկանք գործի, եւ մեզ ասացին, որ առաքման ծախսը 15 տոկոսից բարձրացվել է 25 տոկոսի: Հարցնում ենք՝ ինչո՞ւ, ասում են՝ փող է պետք: Ստացվում է, որ երբ ում փող է պետք լինում, ուզում է մեզանից պոկել»: Տիկին Ֆլորան հիշեցրեց, որ նախկինում խմբագրություններն էին հրկիզում, համակարգիչներն էին ջարդում, լրագրողներին էին ծեծում եւ ահաբեկում, իսկ հիմա այդ ամենի փոխարեն «լուռ ու մունջ տնտեսապես խեղդում են»:

Իսկ չէ՞ որ խմբագրություններն իրենց հերթին չեն կարող անվերջ բարձրացնել թերթերի գները: Ժողովուրդն անվճարունակ է, եւ նաեւ այդ պատճառով է պակասել թերթերի տպաքանակը: Ի դեպ, ասուլիսում ընդգծվեց, որ «Հայմամուլ» առաքման գործակալությունը, հակառակ նյութական պարտավորությունները կարգավորելու վեր-ջերս նկատվող իր ձգտման, միանգամայն անթույլատրելի ձեւով է կազմակերպում թերթերի առաքումը հանրապետության շրջաններ, բացարձակապես հաշվի չի առնում պահանջարկը: Մեր երկիրը, երբ դատենք թերթերի տարածման շառավղով, բաղկացած է ընդամենը մայրաքաղաքից եւ մի քանի այլ քաղաքներից, եւ այսպես շարունակելու դեպքում շատ շուտով մամուլը վաճառքի կհանվի միայն մայրաքաղաքում: Ասուլիսում ընդգծվեց, որ հայտնի են դեպքեր, երբ շրջաններ առաքված թերթերը վաճառքի հանելու կամ վերադարձնելու հարցերը լուծվում են... մարզպետարաններում: Իսկ սա արդեն պետականորեն իրականացվող տեղեկատվական շրջափակում է ժողովրդի նկատմամբ, որն իսկական «լրագրային քաղց» ունի եւ ձեռքից ձեռք է խլում տեղ հասած նույնիսկ շատ հին թերթերը, որոնք շրջաններ են տանում մեծ մասամբ ուսանողները:

Պետք է նկատել, որ թերթերի մեկօրյա նախազգուշական գործադուլը, նույնիսկ գլխավոր խմբագիրների խոստովանությամբ, համազգայնորեն չէր նախապատրաստվել եւ բոլոր լրատվամիջոցների ղեկավարներին չէ, որ հաջողել էին տեղյակ պահել: Հայտնի հեռուստալրագրող Էդիկ Սախինովը, օրինակ, բորբոքված դժգոհում էր, թե ինչու արտասահմանյան լրատվամիջոցների Հայաստանի բոլոր թղթակցական կետերին «չեն հրավիրել մասնակցելու այս ակցիային», մինչդեռ նրանք անպայման կմիանային դրան, որովհետեւ նրանց նկատմամբ նույնպես կամայական վերաբերմունք է ցուցաբերվում եւ աշխատանքային տանելի պայմաններ չեն ստեղծվում:

Հիշեցնելով, որ ընդամենը մի քանի տարի առաջ տասնյակ եւ հարյուր-հազարավոր տպաքանակներով լույս տեսնող հայաստանյան մամուլի լույսընծայման ծավալներն այնքան են փոքրացել, որ երկրում «մամուլ է ընթերցում բնակչության ընդամենը 1 տոկոսը», ասուլիսին անցկացնողները խոր դժգոհություն էին արտահայտում, որ այս վիճակը բացարձակապես չի հուզում իշխանություններին, իսկ այդ առթիվ ընդհուպ վարչապետի մակարդակով քննարկվող հարցերը լուծում չեն ստանում: Մինչդեռ, «Ազգի» գլխավոր խմբագիր Հակոբ Ավետիքյանի բնորոշմամբ, «մեր երկիրը ժողովրդավարական համարում ունի եւ միջազգային գրանցներ ու վարկեր է ստանում նաեւ այն պատճառով, որ մենք կանք»: Պրն Ավետիքյանը տագնապ հայտնեց, որ այսպես շարունակվելու դեպքում «մենք կարող ենք նաեւ չլինել», իսկ թե դրանից ի՞նչ է շահելու Հայաստանը՝ պարզ է: «Ազգի» գլխավոր խմբագիրը հատուկ ընդգծեց, որ իրենք ոչ մեկից ողորմություն չեն խնդրում, եւ խնդիր դրեց դիմել հասարակական կարծիքին, վիճակը շտկելու համար օգտագործել այդ կարծիքի ուժը:

Ժուռնալիստի տանը հավաքված բազմաթիվ լրագրողների համար արծարծվող հարցերը չափազանց սրտամոտ էին, ուստի ելույթ ունեցողներն էլ շատ էին: «Այժմ» թերթի գլխավոր խմբագիր Վիգեն Սարգսյանը, Մամուլի ազգային ակումբի նախագահ Նարինե Մկրտչյանը, լրագրող Ռոզա Գաբրիելյանը եւ բազմաթիվ ուրիշներ, որքան էլ փորձեցին խուսափել հարցը քաղաքական հարթություն տեղափոխելուց, միեւնույն է, չկարողացան: Ընդհանուր տրամադրությունն այն էր, որ Հայաստանում ձեւավորվել են ինչ-ինչ կասկածելի կառույցներ, որոնք դաժանագույն շահագործման են ենթարկում լրագրողների մեջ ընտանիքի ծանր աշխատանքը, կուտակում են հսկայական հարստություններ մեր երկրի հաշվին, միաժամանակ ցինիկաբար ոտնահարելով օբյեկտիվ տեղեկատվություն ստանալու ժողովրդի սահմանադրական իրավունքը, մենաշնորհացման ենթարկելով հանրապետության տեղեկատվական դաշտը: Իսկապես, լայն զանգվածներին մատչելի միակ լրատվամիջոցը մնացել է հեռուստատեսությունը, որն ակնհայտորեն աշխատում է գրաքննական կապանքների մեջ: Որ դա այդպես է, երեւաց հենց պետական հեռուստատեսության «Լրաբեր» ծրագրի նույն օրվա՝ դեկտեմբերի 3-ի խղճուկ տեղեկատվությունից, ուր ԶԼՄ-ների գործադուլի մասին հաղորդումը արհեստականորեն հանգեցվեց քաղաքապետարանի կողմից քաղաքի կենտրոնում լրագրավաճառման ընդամենը 2 կրպակի փակման շուրջ բարձրացված աղմուկի: «Լրաբերն» այդ առթիվ հրապարակեց Երեւանի քաղաքապետարանի լրատվական ծառայության տեղեկատվությունը, որ քաղաքապետարանը փակել է ոչ թե 9, այլ ընդամենը 2 կրպակ, որոնց փոխարեն շուտով նորերը կտեղադրվեն, թունոտ կերպով հեգնելով, թե արդյո՞ք դա կավելացնի թերթերի վաճառքը: Իրականում, նույնիսկ խորհրդարանում նույն օրը տեղի ունեցած հարցուպատասխանի ժամանակ հանրապետության վարչապետն ընդունեց, որ փակվել է 9 կրպակ: Սակայն մի՞թե պարզ չէր, որ խնդիրն ամենեւին այդ մասին չէ, այլ մամուլի նկատմամբ պետականորեն իրականացվող քաղաքականության: Գալով «Լրաբերին», անձամբ ես չեմ կասկածում, որ մեր գործընկերները հոգով մեզ հետ են, պարզապես նրանք, իրոք, աշխատում են այնպիսի դաժանագույն գրաքննության պայմաններում, որ փողոց շպրտվելու սպառնալիքի տակ չեն համարձակվում եւ չեն կարողանում ասել ճշմարտությունը: Այնուամենայնիվ, ես չեմ արդարացնում նրանց վախվորած կեցվածքը, լավ կլինի, որ նրանք օրինակ վերցնեն գոնե պետական ռադիոյի իրենց այն գործընկերներից, ովքեր չվախեցան օբյեկտիվորեն լուսաբանել մեր լրագրողական ընտանիքի այս աննախադեպ գործադուլը, ինչպես նաեւ խնդրո առարկա մամլո ասուլիսը:

Վերջացնելուց առաջ ընդգծեմ, որ գործադուլի դիմած ԶԼՄ-ներին միացել էր նաեւ «Մոլորակ» օրաթերթը, թեեւ հեռուստատեսությամբ հայտարարվեց, թե չի պաշտպանել իր գործընկերների միասնական ակցիան: Իբրեւ եզրափակում նկատեմ նաեւ, որ ԶԼՄ-ների գործադուլը ուղղված չէր որեւէ պաշտոնյայի, առավել եւս՝ տեղեկատվության վարչության պետ պրն Գարեգին Չուգազյանի դեմ: Առնվազն երեխայություն պետք է լինի մտածել, թե պրն Չուգազյանը, նույնիսկ շատ մեծ ցանկության դեպքում, ի վիճակի է լուծելու հայաստանյան մամուլի առջեւ ծառացած բազմաթիվ հիմնախնդիրները: Դրանով պարտավոր են եւ պետք է զբաղվեն նաեւ երկրի ամենաբարձրագույն պաշտոնատարերն ու իշխանության մարմինները, եթե, իհարկե, նրանց համար որեւէ արժեք ունի Հայաստանի ժողովրդավարական վարկն ամբողջ աշխարհի աչքում: Գործադուլը իշխանությունների եւ հասարակայնության ուշադրությունը հենց այդ հիմնախնդիրների վրա հրավիրելու նպատակ էր հետապնդում:

Երեկ երեկոյան ՀՀ վարչապետն ընդունեց գործադուլի կազմակերպիչ խմբի մի շարք ներկայացուցիչների:

(Սկիզբը էջ 1)

ԵՐԵՎԱՆ

«Մարտընկերը» նորից մամուլի ճակատում

Դեկտեմբերի 3-ին լույս տեսավ Աֆղանստանի պատերազմի հայ վետերանների միության «Մարտընկեր» պաշտոնաթերթի այս տարվա առաջին համարը:

Թերթն առաջին անգամ հրատարակվել է 1992 թ. սեպտեմբերին: Ֆինանսական դժվարությունների պատճառով այդ համարը որբ էր մնացել, թեեւ միությունը նույն անունով մի ներդիր թերթ էր լույս ընծայել «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի 1994 թ. օգոստոսի 2-ի համարում:

Եվ ահա, նորացած «Մարտընկերը» գալիս է իր տեղը գրավելու հայաստանյան մամուլի մեծ ընտանիքում:

Թերթի առաջին համարում տեղ են գտել թերթի վերածննդի առթիվ ողջույններ, նյութեր Աֆղանստանի պատերազմի վետերանների եւ երկրապահ կամավորական միությունների գործունեության մասին, մարշալ Բաղրամյանին նվիրված մի հոդված, վետերանների մասին ՀՀ օրենքի նախագիծը, նյութեր Աֆղանստանի եւ աֆղանական պատերազմի, արցախյան գոյամարտում անմահացած հայ «աֆղանցիների» մասին եւ այլն:

Ինչպես հայտարարվում է միության խորհրդի առաջնորդող խոսքում, թերթը կոչված է սատար կանգնելու աֆղանական պատերազմի հայ մասնակիցների, նրանց ընտանիքների սոցիալ-կենցաղային բազում հարցերի լուծմանը, «կապող օղակ դառնալու «աֆղանցիների» եւ բոլոր նրանց միջեւ, ովքեր գնահատում են նրանց վաստակը, հարգում նրանց իրավունքները եւ վստահ են, որ նրանք միշտ պատրաստ են լինելու հայրենիքին վտանգ սպառնալու դեպքում կրկին զենք առնելու եւ մարտնչելու»: Այս նախաբանն ավարտվում է թերթի անդրանիկ համարի խմբագրականից արտատպված հատվածով. «Մենք չենք պատրաստվում միջամտել միջկուսակցական անպտուղ վեճերին, մեզ համար կարեւորն այն է, որ կոփված «աֆղանցին» մեր թերթում իրեն տեսնի եւ հնարավորություն ունենա ասելու իր խոսքը»:

Գառնիկ Բաղալյանի խմբագրած թերթն առայժմ լույս կտեսնի ամսական պարբերականությամբ, 1000 օրինակ տպաքանակով:

Բարի երթ Հայաստանի ռազմիկ վետերանների առաջին թերթին եւ մամուլի ճակատում մեր մարտընկեր «Մարտընկեր»-ին:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

Բուժաշխատողներին «նորմալ աշխատավարձ» է պետք. իսկ հիվանդների՞ն

Շուկայական հարաբերությունների մուտքը բժշկության ոլորտ «արդարացված է» առաջին հերթին, թերեւս, ատամնաբուժության պարագայում, մանավանդ երբ խոսքը վերաբերում է մանկական ստոմատոլոգիային. չէ՞ որ դժվար է մտածել խնայողության մասին, երբ ցավում է երեխայի ատամը:

Հանրապետական մանկական ատամնաբուժական կենտրոնը, որ հուլիսի 1-ից անցել է վճարովի բուժսպասարկման, ծառայությունների սեփական գնացուցակ է սահմանել:

Սակագները տատանվում են ատամի հեռացման համար 500-2500 դրամի, բուժման համար՝ 700-7000 սահմաններում: Կենտրոնի տնօրեն Վ. Կաշլյանի ասելով, առկա սակագները դեռեւս չեն արտացոլում շուկայական հարաբերությունների անցած բուժսպասարկության ծախսերի իրական ծավալը. գները սահմանվել են՝ ելնելով բնակչության վճարունակությունից:

Բուժանձնակազմի 170 անդամներին (այդ թվում նյարդաբաններ, վիրաբույժներ եւ երեխայի առողջական վիճակի համալիր ստուգման համար անհրաժեշտ այլ մասնագետներ) անհրաժեշտ է «նորմալ աշխատավարձ» վճարել: Բուժհիմնարկությունների հոգսերը թեթեւացնելու համար առողջապահության նախարարությունը 40 մլն դրամ է նախատեսել, տեղեկացրեց պրն Կաշլյանը: Սակայն, այդ գումարի ո՞ր մասը բաժին կընկնի մանկական ատամնաբուժական կենտրոնին եւ որքանով կնպաստի սակագների իջեցմանը՝ հունվարից հետո քննարկվելիք խնդիր է:

ՆՈՐԱ ՄԱՅԻԼՅԱՆ

ԳՅՈՒՄՐԻ

Ֆրանսիական դպրոցի նոր շենքը շահագործման հանձնվեց

Ավերիչ երկրաշարժից 9 տարի հետո էլ Գյումրիի դպրոցների մեծ մասը շարունակում է գոյատեւել տարրական հարմարություններից զուրկ ժամանակավոր տնակային պայմաններում: Այս տեսակետից քաղաքի համար նշանակալից եւ երկար սպասված իրադարձություն էր Արսեն Պետրոսյանի անվան թիվ 10 ֆրանսերենի խորացված ուսուցմամբ դպրոցի նորակառույց շենքի հանձնումը հանդիսավոր պայմաններում, որը տեղի ունեցավ դեկտեմբերի 3-ին:

Ճարտարապետական գեղեցիկ կառույց երկհարկանի, հարմարավետ շենքային համալիրը կառուցվել է Ֆրանսիայի կառավարության եւ բարեգործների ֆինանսական աջակցությամբ, երկրաշարժից փլված նախկին շենքի տարածքում: Դպրոցի հանձնմանը ներկա էին եւ այդ առթիվ շնորհավորանքի ու բարեմաղթանքի խոսքով հանդես եկան Շիրակի մարզպետ Արարատ Գոմցյանը, առաջին տիկին Լյուդմիլա Տեր-Պետրոսյանը, կրթության եւ գիտության նախարար Արտաշես Պետրոսյանը, ՀՀ-ում Ֆրանսիայի դեսպան Միշել Լեգրան եւ ուրիշներ: «Վերածնունդ» խորագրով մի շարք միջոցառումներով նշվեց նաեւ կրթօջախի հիմնադրման 60 տարին: Դպրոցում այժմ սովորում է շուրջ 1600 աշակերտ:

Նույն օրը քաղաքում շահագործման հանձնվեց երկու ամրացված բնակելի շենք՝ 128 բնակարաններով:

ԳԵՂԱՄ ՄԱՐՏՈՅԱՆ
Գյումրի

ազգային

Երկու սկզբունքներն էլ Ղարաբաղի օգտին են

Եթե միջազգային հասարակությունը գործի օրինական ճանապարհով

Պատմական անցյալի որոշ փաստերով, ինչպես նաեւ միջազգային ասպարեզում նմանատիպ քաղաքական կացության օրինակով հագեցած այս խմբագրական հոդվածը, որը թարգմանաբար ներկայացնում ենք «Արմինյըն Միրոր Սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթի նոյեմբերի 29-ի համարից, հետաքրքիր տեսանկյունից է դիտում ղարաբաղյան հակամարտությունը լուծելու հնարավորությունը։

Ներկայումս ԵԱՀԿ-ն չափազանց պարզեցրել է այն սկզբունքը, որով փորձում է լուծում պարտադրել Ղարաբաղյան հակամարտությանը։ Դա Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության պահպանման սկզբունքն է, որն ընդհարվում է Ղարաբաղի ինքնորոշման ձգտելու իրավունքին։

Իրականում որ սկզբունքն էլ կիրառվի, Ղարաբաղի օգտին է լինելու, եթե, անշուշտ, միջազգային հասարակությունը մտադիր է գործել օրինական ճանապարհով։

Տարածքային ամբողջականություն։ Լիսաբոնի կոնֆերանսում ԵԱՀԿ-ն գրեթե միաձայն քվեարկեց Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը պահպանելու օգտին, որովհետեւ ա) նավթի գործոնը խաղաց իր դերը, բ) համարյա բոլոր մասնակից երկրներն ունեին իրենց «ընտանեկան գաղտնիքը»։ Թուրքիան, օրինակ, որ տարածքային ամբողջականության սկզբունքը պաշտպանողներից մեկն է, ինքը խախտել է այդ սկզբունքը Կիպրոսի անկախ պետություն ներխուժելով եւ թուրք փոքրամասնության ինքնորոշման իրավունքը պաշտպանելու քողի տակ գրավելով կղզու 38 տոկոսը։ Այս հակասությունից բացի, Թուրքիան եղել եւ մնում է Ադրբեջանի ամենաջերմ պաշտպանը։

ա) Եթե Ադրբեջանի համար տարածքային ամբողջականություն հասկացությունը նշանակում է խորհրդային ժամանակներում գծված սահմաններ, ապա Ղարաբաղն այն ժամանակ ինքնավար մարզ էր։ Եվ եթե խորհրդային սահմանադրությամբ Ադրբեջանը կարող է հանրաքվեով դուրս գալ ԽՍՀՄ-ից, նույնը կարող է անել նաեւ Ղարաբաղը։ Վերջինս ոչ թե անջատվում է Ադրբեջանից, այլ ԽՍՀՄ-ից, ինչպես Ադրբեջանը։

բ) Դուրս գալով ԽՍՀՄ-ի կազմից, Ադրբեջանը մերժեց ժառանգել նախորդ պետության իրավական եւ տարածքային հատկանիշները։ Փոխարենը նա իրեն հայտարարեց 1918 թվի մուսավաթական կառավարության իրավական հաջորդ։ Ադրբեջանի Գերագույն խորհուրդը 1991 թ. հոկտեմբերի 18-ի սահմանադրական որոշումով հրաժարվեց խորհրդային ժամանակաշրջանի բոլոր օրենքներից ու պայմանագրերից։ Նշանակում է Ղարաբաղն իր հերթին ինքնաբերաբար դադարեց ենթարկվել (ըստ 1923 թվի Ստալինի քմահաճ որոշման) Ադրբեջանին։

Դեռ ավելին. 1920-ին, նախքան խորհրդային հանրապետություն դառնալը, Ադրբեջանը փորձել էր միանալ Ազգերի լիգային։ Վերջինս մերժել էր որպես անդամ ընդունել նրան հետեւյալ երկու հիմնավոր պատճառներով. երկիրը չուներ կայուն կառավարություն եւ չէր կարողանում վերահսկել իր տարածքները, Ղարաբաղի կարգավիճակը պետք է վճռվեր Փարիզի խաղաղության կոնֆերանսում։ Իմիջիայլոց, այդ ժամանակվա Ազգերի լիգայի հրապարակած քարտեզում Ղարաբաղն զբաղեցնում է ավելի մեծ տարածք, որի մեջ մտնում էին ոչ միայն ներկայիս գրավյալ շրջանները, այլ նաեւ Գյանջան, Ղազախը, Խանլարը, Նավթալանը, Շամխորը եւ Շեմախը։

Այնպես որ, եթե ԵԱՀԿ-ն կամ ՄԱԿ-ը ողջունեն տարածքային ամբողջականության այս սկզբունքը, նրանք պետք է հաշվի առնեն ոչ միայն Ղարաբաղի կողմից Ադրբեջանի տարածքը չխախտելու հանգամանքը, այլ նաեւ այն, որ Ադրբեջանն է փորձել խախտել Ղարաբաղի տարածքային ամբողջականությունը։

Ինքնորոշման իրավունք։ Չնայած հայկական դիվանագիտությունը ամբողջ ժամանակ առաջ է քաշում ինքնորոշման իրավունքի սկզբունքը, մենք պետք է քաջ գիտակցենք, որ Ղարաբաղն իրեն կարող է պաշտպանել, եթե նույնիսկ տարածքային ամբողջականության սկզբունքը առաջ քաշվի, պայմանով, որ խնդրի կարգավորման չափանիշ ընդունվի ոչ թե նավթի շահերի ու այլ քաղաքական հաշվարկների պահպանումը, այլ միայն օրինականությունը։

Ղարաբաղն արդեն իսկ շահել է պատերազմը եւ կյանքի կոչել ինքնորոշման սկզբունքը։ Մնում է խաղաղություն ձեռք բերել։

Հակառակ բոլոր տեսակի քննադատություններին, հայկական դիվանագիտությունը ցարդ հոյակապ է դրսեւորել իրեն, Արեւմուտքի ծավալած նավթային տենդի պայմաններում։ Սակայն դեռ շատ դժվարին եւ փուշ ճանապարհ է մնում անցնելու մինչեւ խաղաղություն եւ կայունություն հաստատվի տարածաշրջանում։

Գրեթե բոլոր մեկնաբանները վերլուծությունները հիմնավորում են իրենց ձեռքի տակ եղած փաստերով։ Բայց բանակցությունների ամբողջ պատկերը ճիշտ ընկալելու համար շատ բան հաճախ դուրս է մնում նրանց տեսադաշտից։

Այս նկատառումով էլ, երեւի, ավելորդ չէր լինի այստեղ առաջարկել մի քանի ուղիներ կամ տարբերակներ, որոնք ցարդ կարող են հաշվի առնված չլինել։ ա) Հայկական դիվանագիտության հաղթանակներից մեկը կլինի այն, որ Արեւմուտքը տարանջատի նավթային շահերը ղարաբաղյան հակամարտությունից։ Իր նավթն Արեւմուտքին վաճառելու հարցում նախագահ Ալիեւը Ղարաբաղի կարիքը չունի։ Նա պարզապես արեւմտյան նավթային շահերը (նաեւ Թուրքիային) օգտագործում է, իրար կապելով նավթն ու ղարաբաղյան հակամարտությունը։

Անգոլայի քաղաքացիական պատերազմի ողջ ընթացքում Շեւրոնն այդ երկրից նավթ էր արտահանում նրա մարքսիստական կառավարությանը վճարելով համապատասխան արժեքը, մինչդեռ Միացյալ Նահանգների կառավարությունը պաշտպանում եւ ֆինանսավորում էր Սավիմբիի ապստամբական շարժումը։ Այնտեղ ոչ մի կապ չկար այդ երկուսի միջեւ։ Այստեղ էլ կարող է չլինել։

Բացի այդ, Ալիեւին ավելի շատ է հարկավոր նավթի փողը (բարելավելու իր տնտեսությունը), քան Արեւմուտքին նրա նավթը։ Ստրատեգական քաղաքականության դեպքում Արեւմուտքն է շահելու։ Վերջիվերջո, ինչքան կարող են ազերիները չքավորության մեջ ապրել։ Ավելին, վերջերս նավթի միջազգային մասնագետները հայտարարեցին, որ նավթային պաշարների մասին Ադրբեջանի պնդումները չափազանցված են։ Այնպես որ, դրանք այնքան էլ արժանի չեն այն ուշադրությանը, որը ցուցաբերվում է։

բ) Ղարաբաղը կարող է եւ պետք է դիմի Հաագայում տեղավորված ՄԱԿ-ի միջազգային արդարադատության դատարանին, որն արդեն իրավական նախադեպ հաստատել է պաշտպանելով Արեւմտյան Սահարայի ինքնորոշման իրավունքը։ Ինչպես հայտնի է, այդ տարածքը, որն իր ֆոսֆատի հանքերով ամենահարուստն է աշխարհում, երկու պահանջատեր ունի՝ Մարոկկոյի կառավարությունը եւ Պոլիսարիոյի ապստամբները։ 1953-56 թվերին նրանք միացյալ ուժերով պայքարեցին իսպանական գաղութարարների դեմ, սակայն դրանից հետո սկսեցին պայքարել միմյանց դեմ։ 1975-ին հարցը դրվեց ՄԱԿ-ի միջազգային արդարադատության դատարանի առաջ, որն էլ խնդիրը լուծեց հօգուտ Պոլիսարիոյի։

Ինքնորոշման իրավունքը հաղթանակեց։ Ընդունելով հանդերձ, որ պատմական կապեր գոյություն ունեն Արեւմտյան Սահարայում եւ Մարոկկոյում ապրող ցեղերի միջեւ, դատարանը, այնուամենայնիվ, որոշեց, որ այդ կապերը չեն կարող գերադասելի նկատվել բնակիչների ինքնորոշման իրավունքից։ Երկար արյունահեղությունից հետո, դատարանի որոշումը ունենալով իր ձեռքում, Պոլիսարիոն վերջապես իրավունք է ստացել 1998 թվի դեկտեմբերին անցկացնելու հանրաքվե։ Բնակչությունը պետք է որոշի, ցանկանո՞ւմ է միանալ Մարոկկոյին, թե՞ ընտրում է անկախությունը։

Սա չափազանց նման է Ղարաբաղի պարագային, միայն թե Արեւմտյան Սահարայի ցեղերը նախկինում երբեք անկախություն կամ ինքնավարություն չեն վայելել։

գ) Անկախության շարժումներից շատերը, ինչպես օրինակ, Պաղեստինի ազատագրության կազմակերպությունը, օգտվելով ՄԱԿ-ի օրենքներից արժանացել են դիտորդի կարգավիճակի ՄԱԿ-ում, եւ չնայած դիտորդները քվեարկելու իրավունք չունեն, նրանք, համենայն դեպս ունեն իրենց կարծիքն արտահայտելու իրավունք։ Ղարաբաղի հարցում, երբ այդ իրավունքը տրված է Հայաստանին, Ադրբեջանը հրաշալի հնարավորություն է ստանում հակամարտությունը ներկայացնելու ոչ թե որպես Ղարաբաղի անկախության ձգտում, այլ Հայաստանի տարածքային **փառասիրության** հարց։ Դա միաժամանակ պատրվակ է Ադրբեջանի համար բանակցությունների ընթացքում անտեսելու Ստեփանակերտին։

Մինչեւ օրս քաղաքական մի խաղ է ընթանում եւ Հայաստանը ցարդ կարողացել է իրեն լավ դրսեւորել։ Երեւանի կառավարությունը արդյունավետ կերպով կարողացել է դեմ գնալ լիսաբոնյան որոշումին, հաշվի առնելով, որ ԵԱՀԿ-ն սանկցիաներ իրականացնելու միջոցներ չունի։

Բայց կացությունը կարող է ավելի բարդանալ, եթե ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդն իր ձեռքը վերցնի հարցը։ Այդ դեպքում քուվեյթյան ոճի կոալիցիայի ստեղծման եւ ներխուժման հնարավորություններն անտարակույս կավելանան։

Ղարաբաղն իրավունք ունի տիրանալու իր անկախությանն ու ինքնուրույնությանը անկախ այն հանգամանքից, թե միջազգային որ սկզբունքն է առաջ քաշվում շահագրգիռ երկրների կողմից։ Սկզբունքը կամ օրենքը ինքնին բավական չէ։ Դրանք պետք է զուգորդվեն այն ուժերի քաղաքականությամբ, որոնք ի վիճակի են, ունեն իրավասություն եւ իշխանություն, որոշելու ազգերի եւ պայքարող փոքրամասնությունների ճակատագրերը։

ԵՐՎԱՆԴ ԱԶԱՏՅԱՆ

ՀԻՇԵՑՈՒՄ

Սամսոնի բարդույթը՝ խաբվել գիտենալով հանդերձ

Հին կտակարանի այդ ավանդավեպից առավելապես հիշվում է, որ Դալիլան Սամսոնից իմացավ նրա զորության գաղտնիքը՝ մազերը, նրան մատնեց թշնամիներին, որից հետո կուրացրին Սամսոնին, եւ երբ ուզում էին նրան ծաղրել պարեցնելով իրենց առաջ, մազերն արդեն աճած՝ Սամսոնը քանդեց այն սյուները, որոնց վրա հենված էր շենքը, եւ բոլորը, ինքն էլ նրանց հետ, մահացան։ Բացառյալ մազերի առեղծվածային զորությունը, մնացյալը մի սովորական խարդավանքի պատմություն է։ Սակայն Սամսոնի բարդույթն այդ հանրահայտ իրադարձությունների նախապատմության մեջ է, ինչը քիչ ուշադրության է արժանանում։ Բանն այն է, որ նախքան իր զորության մասին Դալիլային ճշմարտությունը հաղորդելը, երեք անգամ Սամսոնը, այս կամ այն պատճառով, ստել էր, հայտնել իր զորության հետ առնչություն չունեցող հանգամանքներ...

Առաջին. «Եթե ինձ կապեն յոթ դալար ճյուղերով, կտկարանամ ու կդառնամ սովորական մարդկանց նման»։

Երկրորդ. «Եթե ինձ կապեն յոթ չվաններով, որոնք գործածված չլինեն, կտկարանամ եւ կլինեմ սովորական մարդկանց նման»։

Երրորդ. Եթե իմ գլխի յոթ գիսակները հյուսես շղթայաձեւ հյուսքերով, ցցերով ամրացնես պատին, կտկարանամ սովորական մարդկանց նման»։

Փաստ է, որ Դալիլան այդ երեք սուտ տեղեկությունները իրագործեց Սամսոնի դեմ։ Ինքը՝ Սամսոնը փաստացիորեն ականատես եղավ, թե ինչպես Դալիլան ի չարն է գործադրում, հօգուտ այլազգի թշնամիների է ծառայեցնում տեղեկությունը իր զորության վերաբերյալ։ Եվ այդքանից հետո... եւ այդքանից հետո...

Չորրորդ անգամ Սամսոնը Դալիլային հայտնում է գաղտնիքը։ Այդքան ակնհայտ ու շարունակական դավաճանություններից հետո, այդ ինչպե՞ս պատահեց, որ Սամսոնը անվիճելիորեն ծախու կնոջ առաջ բացահայտում է իր միակ ու գլխավոր խաղաթուղթը։ Նրա թուլության վերաբերյալ գրված է մի քանի տող՝ որպես հանգամանքներ այդ անտրամաբանական, անհեթեթ, ինքնադրժողական արարքի. «Եվ երբ ամբողջ գիշեր (Դալիլան) նեղեց նրան խոսքերով, թախանձեց եւ հոգին հանեց սպանելու չափ, նա սրտանց պատմեց նրան ամեն ինչ»։ Ահա Սամսոնի այս բարդույթի մասին է խոսքը, այն, ինչ շատերի հետ պատահում է, երբ ուրիշի հերթական դավաճանությունից հետո, սրտնեղած բացականչում ես. «Ախր, ես այդ գիտեի»։ Եվ ինքն՝ իրեն պատասխանում է. «Բա որ գիտեիր, այդ ինչո՞ւ թույլ տվիր»։ Եվ երբ մանրամասնենք Հին կտակարանում գրված բացատրությունը, պարզվում է՝

Առաջին. Ամբողջ գիշեր... համոզելու ջանքերը տեղի են ունենում խավարում կամ կիսախավարում։

Երկրորդ. Նեղեց նրան խոսքերով... Սամսոնն ընկնում է խոսքերի կանոնավոր հիպնոսի տակ։

Երրորդ. Թախանձեց... շեշտեց նրա գերազանցությունը։

Չորրորդ. եւ հոգին հանեց սպանելու չափ... իր համառությամբ հոգնեցրեց, թուլացրեց, թեեւ «սպանվելու չափի» մեջ նույնն է՝ այդ գիշեր, թե հետագայում։

Գիտենալով հանդերձ՝ Սամսոնը զինաթափվում է...

Տղամարդը կնոջ հարաբերությամբ խաբվում է։ Կինը տղամարդու հարաբերությամբ խաբվում է։ Երեխան ընկերոջ կամ չափահասի հարաբերությամբ խաբվում է։ Կուսակցականը կուսակցության հարաբերությամբ խաբվում է։ Հավատացյալը կեղծ բարեպաշտի կամ սուտ կրոնավորի հարաբերությամբ խաբվում է։ Ժողովուրդն իշխանության հարաբերությամբ խաբվում է։ Թույլ ազգը ուժեղների հարաբերությամբ խաբվում է...

Գիտենալով հանդերձ... որովհետեւ նրա բանականությունը գիշերանո՞ւմ է (խավարո՞ւմ է)... որովհետեւ խոսքերի տարափի՞ն չի դիմանում... որովհետեւ անձնասեր է լինում շողոքորթությա՞նը... որովհետեւ ջղե՞րը չեն դիմանում... Սամսոնի այս բարդույթը «դարեր շարունակ» բնորոշ է եղել հայության ազգային փնջախտին, զուգակցված ինքնախաբեությամբ, որ թուրքը կամ եվրոպացին (մարդ են չէ՞, վերջապես) այնքան էլ թշնամաբար չեն չարաշահի խեղճացած հայի վստահությունը նրանց նկատմամբ։ Եվ այդպես դա կրկնվել է. եթե Սամսոնի համար երեք անգամ, ապա հայ ազգի համար ավելի քան երեք հարյուր անգամներ, հին դարերից մինչեւ Նախիջեւանն ու նորընծա առաջադրվող Արցախը։ Միջազգային հասարակական կարծիքը Դալիլայի ձայնով է բարբառում։ Թուրք ադրբեջանցու հավաստիացումները Դալիլայի ձայնով են բարբաջում, եւ Սամսոնի բարդույթը չէ, որ պիտի փրկի հայ ազգին։

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ

«Ազգ» օրաթերթի գլխավոր խմբագրին

Հարգելի պարոն

Ես «Ազգ» օրաթերթի մշտական բաժանորդներից եմ։ Ոչ պատահական թերթերից ընտրել եմ «Ազգ»-ը՝ տեղեկատվության լայն եւ բարձր մակարդակի, նաեւ օբյեկտիվության համար։

Բայց հանրապետության նախագահի հայտնի հոդվածից հետո «Ազգ»-ն էլ չխուսափեց էժանագին, միտինգային հոդվածներ տպագրելուց։

Նոյեմբերի 7-ի համարում տպագրվել է Աղաս Եղիազարյանի «Մի քանի հարց Լ. Տեր-Պետրոսյանին» հոդվածը։ Կարդացի մեծ հետաքրքրությամբ՝ հույս ունենալով գտնել նախագահին առաջադրված բազմաթիվ հարցերից գոնե մի քանիսի պատասխանը (հեղինակի տեսանկյունից, իհարկե)։ Սակայն, ավաղ, հոդվածը պարունակում էր միայն քննադատություն, պարսավանք, ծաղրանք, անպատշաճ արտահայտություններ նախագահի հասցեին, անվերջ հարցեր եւ ուրիշ ոչինչ։ Ըստ էության, այս հոդվածն ինձ, ընթերցողիս, ոչինչ չտվեց, չփորձեց կողմնորոշել թեկուզ եւ հականախագահական տեսանկյունից։

Նշված հոդվածի կողքին տեղադրված է Նարինե Մկրտչյանի «Ճանապարհ դեպի Ոչմիտեղ» հոդվածը։ Վերեւից ներքեւ երկու սյունակներում նշված քաղաքացուհին ինձ այնպես կողմնորոշեց, որ Աստված հեռու պահի։ Երկար ու բարակ փիլիսոփայական մենախոսությունից հետո ահա թե նա ինչ է գրում. «Այսօր «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամներից եւ ոչ մեկը խնդիրների լուծման ուղիներ կամ չի տեսնում, կամ տեսնում է մերժելի, իրենց դարն ապրած ուղիներ»։ Չեմ վիճում, հնարավոր է, սակայն որոնք են իրենց դարը չապրած ուղիները, Ն. Մկրտչյանը մեզնից թաքցնում է, չի ասում։

Նախագահի հոդվածի վերլուծությունը հետո է տրված, ընդամենը 4-8 տողով. «Ինչ վերաբերում է ղարաբաղյան հիմնախնդրի կարգավորմանն առնչվող Տեր-Պետրոսյանի ուղիների որոնմանը, ապա այն ճանապարհ է դեպի Ոչմիտեղ»։ Այստեղ են ասել «Զդրաստե, յա վաշա տյոտյա»։

Իր հոդվածի վերջում նորելուկ նոստրադամուսը գրում է. «Իմ կարծիքով (sic!), ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը պատրաստ է հրաժարական տալու։ Ավելի հստակ՝ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հրաժարական է տալու...»։ Ոչ ավել, ոչ պակաս։

Նմանատիպ հոդվածների հեղինակները ոչինչ չունեն կորցնելու։

Դուք, պարոն գլխավոր խմբագիր, շատ բան ունեք կորցնելու։ Դուք կարող եք կորցնել ձեր ընթերցողներին, որոնք ձանձրացել են դեմագոգների, անպատասխանատու հեղինակների հոդվածներից։

Հարգանքներով

Ս. ԳԵՒՈՐԳՅԱՆ

ԱԶԳ

միջազգային

ՌՈՒՍ-ՉԵՉԵՆԱԿԱՆ

Բորիս Ելցինը սեփական ծուղակի մեջ

Գաղտնիք չէ, որ Բորիս Ելցինը անկանխատեսելի քաղաքական գործիչ է: Անսպասելի որոշումներ ընդունելը ՌԴ նախագահի քաղաքականության յուրահատկություններից է: 1998-ի հունվարին Չեչնիայում լինելու նրա բուռն ցանկությունը դիտվում է հենց այս համակարգում, վկայություն, որ ինքը որպես քաղաքական գործիչ նույն եռանդուն անձնավորությունն է:

Այս կապակցությամբ «Իզվեստիա» օրաթերթի քաղաքական մեկնաբան Մաքսիմ Յուսինը գրում է. «Խռովարար հանրապետություն նախատեսված այցելության ժամկետը չափազանց անհաջող է ընտրված: Պատերազմին հաջորդած մեկուկես տարվա ընթացքում Չեչնիայի ղեկավարության բացասական վերաբերմունքը Մոսկվայի նկատմամբ չի փոխվել: Հույսերը՝ կապված Գրոզնիում չափավոր ուժերի դիրքերի ամրապնդման հետ, ի հետեւանք Ասլան Մասխադովի նախագահության, չարդարացվեցին: Հակառակը, ստեղծվում է տպավորություն, որ ներկայումս հանրապետության ղեկավարը ավելի ու ավելի մեծ կախվածություն է դրսեւորում Շամիլ Բասաեւի եւ Վախա Արսանովի նման արմատականներից»:

Հայտնի է Իչկերիայի նախագահի կարծիքը Ելցինի այցի կապակցությամբ. «Մենք նման «տեսչական այցելության» կարիք եւ անհրաժեշտություն չենք զգում: Այլ բան է, եթե ՌԴ նախագահը ցանկություն է հայտնում անձամբ տեսնելու պատերազմի հետեւանքները... եւ գիտակցելու սեփական սխալը: Այդ դեպքում մենք պատրաստ ենք նրան ընդունել»:

Կազբեկ Խաջիեւը՝ Ասլան Մասխադովի մամուլի քարտուղարը, էլ ավելի կտրուկ է արտահայտվել. «Եթե Բորիս Ելցինը իր ծրագիրը դիտում է որպես հերթական այցելություն ՌԴ սուբյեկտ հանդիսացող հանրապետություն, ապա մենք հրաժարվում ենք նրան ընդունել»:

Ընդհանուր առմամբ, դժվար է միանշանակ գնահատել Բորիս Ելցինի նման քայլը: Հակասությունները Գրոզնու եւ Մոսկվայի միջեւ չունեն հարթեցման ոչ մի միտում: Նման պայմաններում երաշխավորված կարելի է համարել ՌԴ նախագահի հանդեպ ցուցաբերվելիք Կովկասի համար ոչ ավանդական «անհյուրընկալությունը», եւ նույնիսկ քայլի քաղաքական անհաջողությունը:

Ռուսական մամուլը այս կապակցությամբ արդեն ահազանգ է հնչեցնում՝ «խորհուրդ տալով» նախագահին հրաժարվել իր մտադրությունից:

Այնուամենայնիվ, կա մեկ այլ հանգամանք, որը ստիպում է մի փոքր վիճարկել «Իզվեստիա» օրաթերթի քաղաքական մեկնաբանի կարծիքը: Դա վերաբերում է այցելության ժամկետի նպատակահարմարությանը: Վերջին ամիսները Ռուսաստանի դիվանագիտության պատմության մեջ որպես առավել հաջողակ կհիշվեն: Գերազանցապես Եվգենի Պրիմակովի ջանքերի եւ դիվանագիտական հմտության շնորհիվ Ռուսաստանը կարողացավ ձեռք բերել սկզբունքային առումով մի շարք կարեւորագույն նվաճումներ եւ կրկին վերադարձնել «աշխարհը բաժանողի» իր կեցվածքը: Եվգենի Պրիմակովի գերատեսչության սենյակներում մշակված ծրագիրը, ըստ էության, լայնածավալ մի արշավանք էր Չինաստանից մինչեւ Լատինական Ամերիկա: Հստակեցնելով եւ մեկ անգամ եւս հաստատելով իր ռազմավարությունների շրջանակները, Ռուսաստանին հաջողվեց նաեւ մի լավ «դիվանագիտական ապտակ» հասցնել Վաշինգտոնին: Խոսքը միջինարեւելյան, Իրաք-ամերիկյան հարցի մասին է... Խնդրի ժամանակավոր քաղաքական կարգավորումը իրականացվեց Մոսկվայում եւ ոչ թե սպասվածի պես, Վաշինգտոնում:

Այս ամենի համատեքստում չի կարելի 1998-ի հունվարը դիտել որպես «չափազանց անհաջող» ժամկետ:

Այցի ժամկետը փաստորեն ընկալվում է իբրեւ հիշյալ դիվանագիտական հաջողությունների տրամաբանական շարունակություն եւ հենց սրա շնորհիվ էլ՝ բնական է: Հակառակ դեպքում չէր բացառվում նաեւ պահի կորսման տարբերակը: Ներկայումս, երբ ՌԴ դիվանագիտական առաքելությունների ծավալման կորը վերընթաց է ապրում, որեւէ այլ (ուշ) ժամկետ չէր կարող լինել ավելի նպատակահարմար: Այլ հարց է, թե որքանո՞վ է արտահայտված Բորիս Ելցինի Չեչնիա այցելելու ցանկությունը:

Հասկանալի է, որ հաշվի առնելով բոլոր բացասական արձագանքներն ու հետեւանքները կապված նաեւ սեփական անձի քաղաքական վարկի անկման հետ, Բորիս Ելցինը, այնուամենայնիվ, վճռել է լինել Գրոզնիում: Տրամաբանությունը երեւի թե հետեւյալն է. ՌԴ դիվանագիտական հզորացման ֆոնի վրա Վաշինգտոնում Ասլան Մասխադովի կրած անհաջողությունը, կարծես անհրաժեշտ նախադրյալներ է ստեղծում նույն Ասլան Մասխադովի եւ հանրապետության ղեկավարության համար՝ վերանայելու սեփական քաղաքականության որոշ դրույթներ: Նախ եւ առաջ խոսքը նախապատվությունների մասին է: Ահա այս վարկածն է այն պատճառը, որից դրդված Բորիս Ելցինը ընդունեց նման որոշում:

Այնուամենայնիվ, Գրոզնիի արձագանքը արդեն հայտնի է: Այն սպասեցնել չտվեց փաստելով նաեւ նման հաշվարկների (վարկածի) հիմնավորվածությունը: Ո՞րն է լինելու Ելցինի հաջորդ քայլը:

Ինչպե՞ս նրան կհաջողվի դուրս գալ սեփական ձեռքերով հյուսած ծուղակի միջից: Չի բացառվում, որ 1998-ի հունվարին՝ Բորիս Ելցինի այցելության նախօրեին, «կտրուկ սրվի քրեական իրավիճակը Չեչնիայում»՝ ստիպելով ՌԴ նախագահին «հրաժարվելու» իր մտադրությունից:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Դեմիրել. «Իսրայելա-թուրքական ռազմական համագործակցությունն ուղղված չէ արաբների դեմ»

ԱՆԿԱՐԱ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թուրք-իսրայելական համագործակցությունը սկսվել է 1958 թվականին, երբ Իսրայելի վարչապետ Բեն Գուրիոնի Անկարա կատարած այցի ժամանակ ստորագրվեց գաղտնի համաձայնագիր, որին միացավ նաեւ Իրանը, տեղեկացնում է «Ազատություն» ռադիոկայանը: Արաբական երկրներով շրջապատված՝ Իսրայելն այդ կերպ փորձում էր դուրս գալ մեկուսացումից եւ ապահովել իր աշխարհաքաղաքական անվտանգությունը: Իսկ գործընկերությունը Թուրքիայի հետ կարող էր պատուհան բացել ոչ արաբական մահմեդական երկրների հետ հարաբերություններ հաստատելու համար: 1958 թվականից ի վեր բազմաթիվ պայմանագրեր են ստորագրվել երկու երկրների միջեւ: 1958 թվականի եռակողմ պայմանագրից, սակայն, հրաժարվել է Իրանը, դառնալով Իսրայելի ամենաոխերիմ թշնամիներից մեկը: Թուրք-իսրայելական ռազմական համագործակցության վերջին պայմանագիրը, «Թյուրքիշ դեյլի նյուզ» օրաթերթի մեկնաբանությամբ, պայմանավորված է այն ընդհանուր անվտանգության պահանջմունքներով, որ ունեն Իսրայելն ու Թուրքիան, որոնք նույնիսկ նախատեսում են 500 կմ շառավղով հեռահար հրթիռների համատեղ արտադրություն սկսել: Ըստ թերթի, Թուրքիան եւ Իսրայելը արաբական աշխարհում առնվազն մեկ ընդհանուր թշնամի ունեն՝ Սիրիան, որը աջակցում է Թուրքիայում գործող PKK-ին եւ Իսրայելի դեմ Հարավային Լիբանանում գործող մահմեդական խմբավորումներին: Սիրիայի պաշտպանության նախարարը գտնում է, որ թուրք-իսրայելյան ռազմական պայմանագրով Թուրքիան միացել է արաբական երկրների թշնամիներին, ուստի արաբական երկրները պետք է միավորվեն եւ թուրք-իսրայելական դաշինքից պաշտպանվելու համար ստեղծեն անվտանգության գոտի:

Սեպտեմբերին շրջագայելով արաբական երկրներում, Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը փորձեց համոզել դրանց ղեկավարներին, որ իսրայելա-թուրքական ռազմական համագործակցությունը ուղղված չէ արաբների դեմ: Եգիպտոսի նախագահ Մուբարաքն այս առնչությամբ նշել է, որ Դեմիրելն իրեն փորձել է համոզել, թե Թուրքիան իսկապես չի փորձում Իսրայելի հետ ռազմական համագործակցությունը վերածել արաբական երկրների դեմ ռազմական դաշինքի: Մեկնաբանների կարծիքով, վերոհիշյալ հեռահար հրթիռների թիրախը նույնպես ընդհանուր է՝ Իրանը, որն իր հերթին ձգտում է հեռահար բալիստիկ հրթիռներ ձեռք բերել: Իսրայելական փորձագետները պնդում են, թե Իրանի ու Սիրիայի միջեւ խորացող ռազմական համագործակցությունը մեծ սպառնալիք է Իսրայելի անվտանգության համար: Իսկ Իսրայելի ու Թուրքիայի ռազմական համագործակցությունը գնահատվում է իբրեւ Իրանի եւ Ռուսաստանի ներազդեցության տարածումը զսպելու միջոց: Իսրայելը Կիպրոսի եւ Էգեյան ծովի կղզիների հարցում պաշտպանում է Թուրքիային: «Մենք ամենեւին գոհ չենք Աթենքի տարածաշրջանային քաղաքականությունից եւ Սիրիայի հետ մերձենալու նրա քայլերից», հայտարարել է իսրայելցի մի փորձագետ:

ՆԱՏՕ-ն Թուրքիայում եւ Հունաստանում նոր ռազմակայաններ է հիմնելու

ԱՆԿԱՐԱ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՆԱՏՕ-ն ռազմական հենակայաններ է հիմնելու Թուրքիայի Իզմիր քաղաքում եւ Հունաստանի Լարիսա քաղաքում, հայտարարել է Թուրքիայի արտգործնախարարության խոսնակ Սերմեթ Աթաքանլին: «Այդ հենակայանները նախատեսված են լինելու միայն ցամաքային ուժերի համար», պարզաբանել է խոսնակը: Ըստ նրա, ՆԱՏՕ-ն այդ կերպ փորձում է լուծել Էգեյան ծովի օդային տարածքի շուրջ Թուրքիայի եւ Հունաստանի միջեւ գոյություն ունեցող վեճը:

Անգլիացի նախարարները սովորում են ֆրանսերեն

Մեծ Բրիտանիան 1998 թ. հունվարի 1-ից վեց ամսով դառնալու է Եվրամիության հերթական նախագահը: Պատրաստվելով այդ իրադարձությանը, բրիտանացի նախարարները եւ բարձրաստիճան պաշտոնյաները սկսել են մասնակցել ֆրանսերենի արագացված դասընթացների, որը եվրախորհրդարանում օգտագործվող աշխատանքային լեզուներից մեկն է: Բրիտանիայի ներքգործնախարար Ջեկ Սթրոուն, գյուղատնտեսության եւ մշակույթի նախարարները օրինակ ծառայեցին մյուսներին: Վարչապետ Թոնի Բլերը եւս բավարար չափով տիրապետում է ֆրանսերենին:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

Ադրբեջանցի լրագրողները դատապարտում են Միլի մեջլիսի պատգամավորներին

Ադրբեջանի լրատվական միջոցների արհմիությունների կազմկոմիտեն հանդես է եկել մի հայտարարությամբ, որը կապված է Միլի Մեջլիսի [illegible]գամավոր Միքայիլ Միրզայի նոյեմբերի 11-ին թույլ տված հակաօրինական գործունեության հետ: Հայտարարության մեջ դատապարտվում է վերջինիս վարքը: Պատգամավորը խորհրդարանի շենքում անպարկեշտ հայհոյախոսությամբ վիրավորել է լրագրողներին: Խորհրդարանի ղեկավարությունից պահանջվում է համապատասխան միջոցներ ձեռնարկել Միրզայի նկատմամբ: Լրատվամիջոցների արհմիութենական կազմկոմիտեն դատապարտել է նաեւ նոյեմբերի 12-ին Բաքվում Իրանի դեսպանության շենքի առջեւ ոստիկանների կողմից 4 լրագրողների ծերբակալման միջադեպը: Կազմկոմիտեն երկրի ղեկավարությունից պահանջել է նորմալ պայմաններ ստեղծել լրագրողների աշխատանքի համար:

Նմանատիպ հայտարարություններով հանդես է եկել նաեւ «Ենի Նեսիլ» լրագրողական միավորումը: Այս մասին տեղեկացանք «Թուրան» գործակալության հաղորդագրությունից:

Միջին Ասիա. ԱՄՆ-ի մեծ խաղը

Վաշինգտոնից շուրջ 12 հազար կմ հեռու նախկին խորհրդային Միջին Ասիան ներկայումս հայտարարված է ԱՄՆ-ի կենսական շահերի գոտիներից մեկը: Կասպից ծովի մերձակա շրջանները, որոնք խորհրդային իշխանության տարիներին անմատչելի էին արեւմուտքցիների համար, անցյալ դարում արդեն ցարական Ռուսաստանի եւ բրիտանական կայսրության գաղտնի պատերազմի ասպարեզ են եղել: Բայց ներկայումս պայքար է մղվում գլխավորապես նավթի ու գազի հանույթի վերահսկման համար:

Ամերիկացի քաղաքագետները հասկանում են, որ տեսական քաղաքականությունը հետ է մնացել նավթային խոշոր ընկերությունների՝ «Շեւրոնի», «Էքսոնի», «Ամոկոյի» եւ մյուսների գործունեությունից, որոնք 90-ական թթ. սկզբներից սկսեցին թափանցել Միջին Ասիա: Թեեւ մերձկասպյան նավթաբեր շրջանների պաշարները զիջում են Մերձավոր Արեւելքի հարստություններին, բայց Միջին Ասիայի անապատներում եւ Կասպից ծովի խորքերում առկա նավթի ու գազի պաշարներն առաջիկա 20 տարում այդ տարածաշրջանը կարող են դարձնել վառելիքի համաշխարհային արտահանության երկրորդ գլխավոր շրջանը: Վաշինգտոնը հույս ունի այդ դեպքում լուծել իր առջեւ ծառացած բարդ խնդիրներից մեկը՝ ազատվել Պարսից ծոցի երկրների նավթային գերիշխանությունից, երկրներ, որոնցից մի քանիսը դարձել են անվստահելի կամ ԱՄՆ-ի հանդեպ նույնիսկ թշնամական դիրք են բռնել:

Պատահական չէ, որ Միացյալ Նահանգները ձգտում է ամեն կերպ հաճոյանալ միջինասիական հանրապետությունների ղեկավարներին, որոնք հերթով պաշտոնական այց են կատարում Վաշինգտոն: Ամերիկացիները Ուզբեկստանին նույնիսկ առաջարկել են մի բարձրաստիճան զին-

վորական խորհրդականի ծառայությունը: Այս տարվա օգոստոսին ԱՄՆ-ի վարչակազմը, կարմիր ուղեգորգ փռելով գրկաբաց ընդունեց Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւին, թեեւ այդ վերաբերմունքի հետեւանքով կարող էր ընդհարվել Ղարաբաղի իրավունքները պաշտպանող հայամետ լոբբիի հետ: ԽՄԿԿ քաղբյուրոյի նախկին անդամ Ալիեւը, որին ԱՄՆ-ում մի ժամանակ անվանում էին «Մոսկվայի մարդ», ներկայումս վիրտուոզություն է հանդես բերում իրենց ծիրի մեջ: Այս տարվա գարնանը որպես պատժամիջոց Մոսկվան նույնիսկ հոսանքազրկեց Ղազախստանին: Վերլուծաբան Օլիվիե Ռուան «Նոր Կենտրոնական Ասիան» գրքում ընդգծում է, որ Մոսկվան նախկին միջինասիական հանրապետություններում կորցնում է ազդեցությունը, քանզի ինքն առաջարկելու բան չունի, բացի իր ռազմակայաններից եւ ռուսական զորախմբերից, որոնք բերվում են իր իսկ բորբոքած անջատական շարժումների «նավթային դիվանագիտության» ասպարեզում զայրացնելով Մոսկվային:

Ռուսաստանի իշխանությունները դժգոհ են նախկին խորհրդային հանրապետություններում Արեւմուտքի ազդեցության ուժեղացումից եւ փորձում են նրանց կրկին ներքաշել զսպման նպատակով: Չկարողանալով ներդրումներ կատարել եւ միաժամանակ փորձելով սեփական նավթը վաճառել, Ռուսաստանն ուզում է ամեն գնով միջնորդի դեր կատարել: Քանի դեռ Արեւմուտքը ադրբեջանական կամ ղազախական նավթը Նովոռոսիյսկով ստանալուց բացի ուրիշ ընտրություն չունի, Մոսկվան շարունակում է թելադրել իր պայմանները: Հենց այս իրավիճակն էր, որ արեւմտյան նավթային ընկերություններին ստիպեց փնտրելու վառելիքի փոխադրման այլ ուղիներ: Բաքուն վրացական Սուփսա նավահանգստին կապող ուղեգիծը պատրաստ կլինի 1998 թ. վերջերին: Իսկ կասպիական նավթի լիածավալ հանույթն սկսվելուց հետո երրորդ հարավային ուղեգծի կառուցման անհրաժեշտություն կդառնա: Առավել նպատակահարմար իրանական տարբերակն առայժմ մերժվում է ԱՄՆ-ի կողմից: Այդուհանդերձ Վաշինգտոնը չառարկեց Թուրքմենստանից Հյուսիսային Իրան գազատարի կառուցմանը: Չնայած սպառնալիքներին, նա պատժամիջոցներ չկիրառեց նաեւ Թեհրանի հետ «Տոտալի» պայմանագրի կնքումից հետո: Պատճառն այն է, որ Վաշինգտոնը չի ուզում հարաբերությունները վատացնել միաժամանակ իրանցիների, ռուսների եւ եվրոպացիների հետ: Բացի դրանից, վերլուծաբանների կարծիքով, Իրանի «զսպման» նրա քաղաքականությունը ներկայումս հակասում է Կասպից ծովի գոտում ԱՄՆ-ի նոր շահերին:

Պ. Ջ.

ԱԶԳ

Սփյուռք

Նոյեմբերի 19-ից Ֆրանսիայի էկրաններին ցուցադրվում է հայտնի կինոբեմադրիչ Ռոբեր Կետիկյանի 7-րդ լիամետրաժ ֆիլմը «Մարիուսը եւ Ժանեթը», որն այս տարի մրցանակ ստացավ Կաննի փառատոնում: Իսկ առաջին անգամ ֆրանսահայ արվեստագետի մասին դրվատանքով արտահայտվել էր «Մոնդի» թղթակիցը 1991 թ., գրելով. «Գնացե՛ք դիտելու Ռոբեր Կետիկյանի ֆիլմերը»: Ռոբերի հայրը հայ է, մայրը՝ գերմանուհի: Նրա առաջին ֆիլմը «Վերջին ամառն» է (1981 թ.): Ռոբերի կինը՝ դերասանուհի Արիան Ասկարիդը, սիրում է մարմնավորել համեստ եւ անկոտրում բնավորության տեր կանանց, որոնք թույլ չեն տալիս ոտնահարել իրենց իրավունքները: Նա Կետիկյանի վերջին ֆիլմում կատարում է գանձապահուհու Ժանեթի դերը, որին աշխատանքից հեռացնում են «ավելորդ» խոսքերի համար: Ռոբերը Ֆրանսիայի կոմկուսից դուրս եկավ 1978 թ., երբ ՖԿԿ-ն ընդհատեց երկխոսությունը սոցիալիստների հետ: Նա այսօր եւս ընդվզում է, երբ աշխարհի զարգացած երկրներում ազատականացման եւ տնտեսական միավորման պատրվակով զանգվածային կրճատումներ են անում միլիոնավոր մարդկանց ճակատագրեր խեղելով: Կետիկյանի ֆիլմերի գերակատարները միշտ միեւնույն մարդիկ են: Վերջին ֆիլմում Մարիուսի դերակատարը սանիտար Ժերար Մեյլանն է՝ Ռոբերի մանկության ընկերը: «Էքսպրես» հանդեսի թղթակից Սոֆի Գրասսենը «Մարիուս եւ Ժանեթ» ֆիլմն անվանում է «արեւային հեքիաթ»: Ստորեւ որոշ կրճատումներով ներկայացնում ենք «Նուվել դ'Արմենի» ամսագրի թղթակցին Ռոբեր Կետիկյանի տված հարցազրույցը:

Ռոբեր Կետիկյան. «Բանավիճել հանուն առաջընթացի»

Ֆրանսահայ կինոռեժիսորի ստեղծագործական նոր նվաճումը

- Կաննի վերջին փառատոնում Դուք «Ժերվե» մրցանակ ստացաք «Որոշակի հայացք» մրցույթում: Դա ի՞նչ է նշանակում Ձեզ համար:

- Դա միշտ էլ հաճելի է, բայց մնում է սովորական մի մրցանակ: Ամենակարեւորը կինովարձույթի խանդավառ ընդունելությունն է: «Մարիուս եւ Ժանեթ» ֆիլմը ցուցադրվելու է Ֆրանսիայում, ինչպես նաեւ ավելի քան երեք տասնյակ երկրներում:

- Ինչո՞վ եք բացատրում ֆիլմի հաջողությունը:

- Կարեւորում եմ երեք բան: Առաջինն այն է, որ մարդիկ նախընտրում են դիտել ավելի շատ կատակերգություն, քան ողբերգություն: Երկրորդ, դա 17 տարվա աշխատանքի արդյունքն է, եւ ես արդեն ունեմ իմ հանդիսատեսը: Երրորդ, ներկայումս ֆրանսիացիներն ավելի շատ են դիտում սոցիալական ու քաղաքական բնույթի ֆիլմեր, քան տասը տարի առաջ: Նրանք ուզում են իրենց հարցեր տալ, խորհրդածել: Իմ ֆիլմերը միշտ նման ուղղվածություն են ունեցել, ուստի մթնոլորտն ինձ համար նպաստավոր է:

- «Մարիուս եւ Ժանեթ» ֆիլմը սիրո գեղեցիկ պատմություն է բանվորական միջավայրում: Այդ պատմությունը կարո՞ղ էր արդյոք նույնը լինել բուրժուական կամ արիստոկրատական միջավայրում:

- Չեմ կարծում: Այս առումով ես դասակարգային մոտեցում ունեմ: Ես անտեսում եմ այն մարդկանց սիրային պատմությունները, որոնց չեմ սիրում եւ որոնք փաստորեն ինձ ճնշում են: Նախընտրում եմ աշխատել համընդհանուր, անկեղծ եւ զանգվածային երեւույթների, այն մարդկանց հետ, որոնք միմյանց սիրում են լոկ այդ սերը կիսելու շահագրգռությամբ, քանզի դա միակ բանն է, որ կիսում են, երբ աղքատ են:

- Ձեր հերոսներից մեկն ասում է, թե ամեն ինչ քաղաքականություն է:

Մի՞թե սիրային հարաբերությունները նույնպես:

- Իհարկե, միայն թե այն ձեւով, որը ես եմ ցուցադրում: Իմ պատմությունը քաղաքական է, քանզի ես ասում եմ, որ երբ մարդ վիրավորված է, նա կարող է պայքարել ինքն իր դեմ: Երկու անձանց միջեւ ինչ-որ բանի հնարավորություն ենթադրելը ավելի լայն իմաստով նշանակում է նաեւ ենթադրել, որ կարող են մղվել նաեւ սոցիալական ու քաղաքական այլ ճակատամարտեր:

- Ինչպես, ասենք, ծայրահեղ աջ Ազգային ճակատի դեմ: Ձեր հերոսներից մեկի՝ Դեդեի միջոցով Դուք կերտում եք այդ կուսակցության օգտին քվեարկող մարդկանց երկդիմի կերպարը: Ինչո՞ւ եք այդքան որոշակիորեն մատնացույց անում բնակչության այդ խավը:

- Ֆիլմի ոճաբանությունն ինձ թույլ էր տալիս որոշակիորեն արծարծել արմատականության, տեղահանման եւ Ազգային ճակատի թեմաները: Կարծում եմ, որ այդ կուսակցության օգտին քվեարկում են երկու տիպի մարդիկ: Առաջիններն անուղղելիներն են: Նրանց հետ չարժե նույնիսկ խոսել, քանզի երբեք չես համոզի: Բայց կարծում եմ, որ նման ընտրողների մեծամասնությունը նման է իմ հերոսին: Նրանք ծանծաղամիտներ են: Վերջիններիս հետ հարկավոր է բանավիճել: Թեեւ ասում եմ «ծանծաղամիտ», բայց այդ մարդիկ անմիտ չեն: Օրինակ, Դեդեն մեծացնում է իր զավակներին, հարեւանների հանդեպ վատ չի տրամադրված, Մարիուսին նույնիսկ օգնում է վերանվաճելու Ժանեթին: Բայց այդ բոլոր առաքինություններով հանդերձ, նա մտային առումով սահմանափակ է: Կարծում եմ, որ մարդկանցից շատերը նրա նման են: Ազգային ճակատի օգտին քվեարկելն անմիտ եւ հետադիմական արարք է բառիս բուն իմաստով: Դեդեի նման հարեւան ունեցողները պետք է երկխոսություն սկսեն նրա հետ:

- Ձեր հերոսները տարբեր ազգերի տարբեր ներկայացուցիչներ են, բայց հայեր չկան:

- Ճիշտ է: Կարծում եմ, եթե ֆիլմում պատկերված լինեին 1930-ական թթ. դեպքեր, ես կունենայի նաեւ հայ հերոս: Մինչդեռ այսօրվա Ֆրանսիայում հայերը լիարժեք քաղաքացիներ են: Ներկայումս նրանց հանդեպ ռասիզմի որեւէ դրսեւորում գոյություն չունի: Եթե որեւէ մեկն ուզում է ցուցադրել մեր օրերի ռասիզմը, նա պետք է խոսի արաբների մասին: Անձամբ ես շատ գոհ եմ, որ մայրս գերմանուհի է, հայրս՝ հայ, եւ ծնվել եմ Էստակում (Մարսելի մոտ): Ծնողների ծննդավայրով, կրոնով հետաքրքրվելը բնական եմ համարում: Չարժե անդադար հիշեցնել այդ մասին: Բայց եթե մի օր Ֆրանսիայում սկսեն հայերին նեղել, կարծում եմ, իմ հայությունը 300 անգամ կավելանա: Եթե վաղն սկսեն ինձ ծուռ նայել իմ ազգանվան պատճառով, իմ ազգային ոգին էլ ավելի կուժեղանա:

- Մտադի՞ր եք արդյոք մի օր Հայաստան մեկնել աշխատելու:

- Աշխատելու չեմ գնա, քանի որ շատ կապված եմ Էստակին: Բայց գուցե մեկնեմ այնտեղ շրջագայելու: Կան բաներ, որ արժե տեսնել սեփական աչքերով: Բացի դրանից, հայկական արվեստը հետաքրքրում է ինձ:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵՇԻՇՅԱՆԸ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

«Ճանապարհորդություն դեպի Հայաստան»

Բոխումում բացված ցուցահանդեսը լայն արձագանք է գտել.

Կարմիր ճամպրուկդ ու Հայաստան գնա: Չես զղջա, տեսնելու շատ բան կա: Տեսածդ, լսածդ, զգացողությանդ ազդակները կարող են գիրք դառնալ, ինչպես եղել է Ֆրանց Վերֆելի, Արմին Վեգների, Օսիպ Մանդելշտամի, Թեսսա Հոֆմանի (եւ այլոց) ճամփորդությունների արդյունքում եւ որն էլ «հուշել» է Ուլրիկե Առնոլդին, Հելմուտ Լյոհրին, Ուրսուլա Շուլց-Դոռնբուրգին Հայաստանի հյուսիսից հարավ ձգվող 12 կայաններում «գտնել» իրենց նոր ստեղծագործությունները, գումարել դրանց «ներսինների»՝ Մարկոս Գրիգորյանի եւ Գագիկ Հարությունյանի հայացքն ու նոյեմբերի 22-ին ներկայացնել Բոխումի թանգարանում: «Ճանապարհորդություն դեպի Հայաստան» անունը կրող ցուցահանդեսն առաջին օրն իսկ 500 արձագանք է հավաքել:

Սեւ-սպիտակ լուսանկար, ինստալյացիա, կոլաժ, հողանկարչություն: Օտարերկրացի ճանապարհորդը մեր երկրում չի «մոլորվել». ցուցադրված առաջին ստեղծագործությունը՝ գյուղական հացատանը դարսված լավաշները, որ մատուցվում է Ուրսուլա Շուլց-Դոռնբուրգի լուսանկարչական օբյեկտիվի լույսով, հյուրասիրվածի երախտագիտություն չէ, որ միայն արտահայտում է: «Ճանապարհորդությունը» գերմանացիների մեջ հետաքրքրություն արթնացնելու իմաստով բավարար շեշտեր ունի. Հայաստանի պատմական հուշարձանները՝ լուսանկարչուհի Դոռնբուրգի հայացքով, ինչու չէ, նաեւ Հայաստան երկրի քարը, հողը, որ ներկայացնում է Մարկոս Գրիգորյանը սպիտակ, կողք կողքի շարված տոպրակներում, 92-94-ի Ղարաբաղը՝ Գագիկ Հարությունյանի լուսանկարչական օբյեկտիվով, Մարկոս Գրիգորյանի «Օգնություն Հայաստանին» չորացած հացի կտորներով ինստալյացիան, Հելմուտ Լյոհրի գրքի կոլաժները, «Գերմանահայկական երկխոսությունը», Ուլրիկե Առնոլդի եւ Հելմուտ Լյոհրի՝ Գեղարդի վանքի շրջակայքից հավաքած ցանկության 50 թաշկինակների «պարը», Ուլրիկե Առնոլդի 3 կտավները՝ հայոց հողի տարագույն շերտերը վրան:

Գրելու շատ բան կա, տեսնելու՝ առավել եւս, ուրեմն հուսանք, որ ցուցահանդեսը դիտելուց հետո Ֆրանկֆուրտ-Երեւան ինքնաթիռի մեջ այսուհետ կեսից ավելին գերմանացիներ կլինեն, մանավանդ որ դեռ ժամանակ կա. ցուցահանդեսը տեւելու է մինչեւ հունվարի 18-ը:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Բոխում

ԱՄՆ

Նվիրատվություններ Հետազոտությունների ազգային ասոցիացիային

«Արմենյըն միռոր սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթի հաղորդագրության համաձայն, պրոֆ. Վարանդյանի ժառանգությունից բացի, Ամերիկայում գործող Հայկական ուսումնասիրությունների եւ հետազոտությունների ազգային ասոցիացիան (ՀՈւՀԱԱ) նվիրատվություններ է ստացել նաեւ Բելմոնտի (Մասաչուսեց) Ալիս Օսյան-Գաստարյան կալվածքից, նույն քաղաքից Զուլալյան եւ Առլինգտոնից՝ Սահակյան ընտանիքներից:

Տիկին Գաստարյանը մասնագիտությամբ դեղագործ, մի շարք գործերի հեղինակ է եւ նախ Վաշինգտոնում, ապա Բոստոնում գործող հայկական կազմակերպությունների ժրաջան անդամներից: Պրոֆ. Վարանդյանի հետ ավարտել է Միչիգանի համալսարանը: Մահվանից առաջ ՀՈւՀԱԱ-ին է ժառանգել իր գրքերի, լուսանկարների եւ անձնական այլ առարկաների մեծ մասը, ինչպես նաեւ Ամերիկայի հայ միսիոներական ասոցիացիայում հիմնել է Խորեն եւ Ալիս Օսյան-Գաստարյան հիմնադրամը, որի տոկոսների մի մասը տարեկան փոխանցվում է ՀՈւՀԱԱ-ին:

Թաթուլ եւ Մադլեն Զուլալյան հիմնադրամը նույն հաստատությունում հիմնվել է նրանց որդու՝ Բեռնարի եւ ընտանիքի մյուս անդամների կողմից, զարկ տալու հայկական ուսումնասիրություններին եւ հետազոտություններին: Թաթուլ Զուլալյանը ՀՈւՀԱԱ-ի անդամ է եղել 15 երկար տարիներ, իսկ Բեռնարը շարունակում է անդամակցությունը 1964-ից ի վեր:

Իսկ Էդուարդ Սահակյան հիմնադրամը նրա քրոջ՝ Հելենի նվերն է Ազգային ասոցիացիային, որին անդամակցել են հիմնադրման օրից: Բոլոր նվիրատվությունների նախնական գումարները մնալու են անձեռնմխելի: Դրանց միայն տոկոսներն են օգտագործելու հետագա ուսումնասիրությունների եւ հետազոտությունների նպատակով:

Հ. Ծ.

ՖՐԱՆՍԻԱ

Հայկական ամենօրեայ վարժարանին վտիտ քայլերը

Լիոնի մէջ, 1988ին հիմնուած Մարգարեան-Փափազեան վարժարանը այս տարի ունի 104 աշակերտ ու նոր դպրոցաշէնք:

«Երեւանի զոքանչը» երաժշտական կատակերգութիւնը

Մարսէյլի Հայ մշակոյթի տան թատերախումբը նոյեմբեր 16ին ներկայացուցած է Նարեկ Դուրեանի «Երեւանի զոքանչը» երաժշտական կատակերգութիւնը:

Բանաստեղծական երեկոյթ՝ Ռուբէն Մելիքի

Համազգայինի Փարիզի մասնաճիւղի գրական-մշակութային յանձնախումբը կազմակերպած է բանաստեղծական երեկոյթ մը, նուիրուած Ռուբէն Մելիքի: Բանաստեղծը եւ իր գործը ներկայացուցած է Շառլ Տոդզինսքի:

«Գողթան» երգչախումբին համերգը

ՀԲԸՄ Փարիզի մասնաճիւղի «Գողթան» երգչախումբը 25 հոկտեմբերին հանդէս եկած է հարուստ երգացանկով մը: Երգչախումբին խմբավարն է Հայկ Սարգիսեան:

Բեմադիր Ատոմ Էգոյանի նոր ֆիլմը

Հոկտեմբերի սկիզբը, Փարիզի սինեմասրահները ցուցադրել սկսած են երիտասարդ բեմադիր Ա. Էգոյանի «Գեղեցիկ վաղորդայններ» ֆիլմը, որ մայիսին արժանացած էր Կաննի ֆիլմի փառատօնին՝ դատակազմի մեծ մրցանակին: Ֆիլմին նիւթը առնուած է Ռասըլ Բենքսի վէպէն, որ [illegible] պատմէ հիւսիս-ամերիկեան փոքր քաղաքի մը արտառոց ողբերգութիւնը: Էգոյեանի կողքին, ֆիլմին մէջ կ'երեւի նաեւ իր կինը՝ Արսինէ Խանճեան:

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Կստեղծվի պրոֆեսիոնալ լիգա

Տեղի ունեցավ ֆուտբոլի հանրապետական ֆեդերացիայի գործադիր կոմիտեի նիստը, որտեղ, օրակարգի տասը հարցերից զատ, քննարկվեցին նաեւ մեր ֆուտբոլային տնտեսությունում սկսված բարեփոխումներին առնչվող տարաբնույթ այլ խնդիրներ: Գլխավոր նորույթի մասին իրազեկված էին շատերը, այնպես որ միաձայն ընդունվեց ֆուտբոլի պրոֆեսիոնալ լիգայի ստեղծման առաջարկը. այն կունենա ֆեդերացիայի դուստր-ձեռնարկության կարգավիճակ: «Դա ժամանակի հրամայականն է, իսկ մարզաձեւը պրոֆեսիոնալ հիմքերի վրա տեղափոխելու գաղափարն էլ հասունացել էր շատ վաղուց», նշեց հանրապետական ֆեդերացիայի նախագահ Արմեն Սարգսյանը՝ միաժամանակ տեղեկացնելով, որ խնդրո առարկա հարցի մանրամասների համալիր քննարկումները կայացել են իրավախորհրդատուների գործուն աջակցությամբ: Ստեղծվելիք պրոֆեսիոնալ լիգայի նախաձեռնող խումբը կճշգրտի կազմակերպության հիմնական ֆունկցիաները, որոնք են՝ կանոնադրությանը համաձայն, ըստ մշակվելիք խաղացանկի անցկացնել առաջին եւ երկրորդ դիվիզիոնների ազգային առաջնությունները, Հայաստանի գավաթի խաղարկությունը՝ մասնակից պրոֆեսիոնալ ակումբների քանակը որոշելուց հետո: Եվ այդ ամենը ֆեդերացիայի անմիջական վերահսկողությամբ եւ նրա հետ համատեղ, ՖԻՖԱ-ի եւ ՈՒԵՖԱ-ի պահանջներին համապատասխան: Նիստի մասնակիցների խնդրանքով, ֆուտբոլի պրոֆեսիոնալ լիգան ղեկավարելու ծանր բեռը հանձն առավ մրցումների անցկացման եւ մրցավարական կոմիտեների նախագահ Պետրոս Տեր-Պետրոսյանը, որը, չնայած աշխատանքային զբաղվածությանը, ավելորդ անգամ ապացուցեց հանուն ֆուտբոլի զարգացման հնարավոր առավելագույնը կատարելու իր պատրաստակամությունը:

Համակարգում անհատ ֆուտբոլիստների, ակումբների եւ պաշտոնական անձանց ներգրավելու, նրանց գրանցման ու անդամության մասին զեկուցումով հանդես եկավ ֆեդերացիայի գլխավոր քարտուղար Պավել Խաչատրյանը: Սա շատ լուրջ խնդիր է, եւ պատահական չէ, որ շահագրգռված բոլոր կողմերին՝ թե պրոֆեսիոնալներին ու սիրողներին, եւ թե մրցավարներին ու տեսուչներին պաշտոնապես անդամագրելու անհրաժեշտության մասին հատուկ նախազգուշացրեց նաեւ ՈՒԵՖԱ-ի տեսչական խումբը: Գերմանիայում տարեկան 3 միլիոն մարդ է զբաղվում ֆուտբոլով, ասել է թե հետագայում կունենա իր մասնագիտությունը: Այնպես որ, մեզ մոտ նույնպես միլիոնների խաղին հավասարազորվածները պետք է հեռանկար ունենան իրենց իրավունքների եւ պարտականությունների շրջանակներում: Գործին մեծապես կնպաստի նաեւ ստեղծվելիք պրոֆեսիոնալ լիգան, երբ հստակորեն տարանջատված արհեստավարժների վաստակած գումարներից նպատակային հատկացումներ կարվեն սիրողական եւ մանկապատանեկան ֆուտբոլի համար:

Հարցը ընդունվեց ի գիտություն լրամշակման հանձնարարականով:

Ի նպաստ մեր նորընծա չեմպիոն Երեւանի համանուն թիմի լուծվեց ԱՊՀ երկրների չեմպիոնների գավաթի առաջիկա խաղարկության մասնակցի հարցը: Կար նաեւ աշուն-գարուն մրցակարգով հաղթողի թեկնածությունը, սակայն, քանի որ արդեն իսկ անցել ենք նախորդ խաղացանկին հասցեագրելով «նորը լավ մոռացված հինն է» սկզբունքի ճշմարտացիությունը, նախապատվությունը տրվեց 97-ի մեր աշնանային չեմպիոնին: Առարկություններ չեղան հայտնի իրավագետ, ԱԺ պատգամավոր Արթուր Բաղդասարյանին ֆեդերացիայի իրավաբանական կոմիտեին անդամագրելու հարցում: Դրականորեն լուծվեցին նաեւ «Էրեբունի» մարզադաշտի եւ պաշտպանության նախարարության մարզակառույցների վերանորոգման համար ժամանակավոր ֆինանսական օգնություն հատկացնելու մասին խնդիրները: Հակառակ դեպքում, ձմռանը կարող են ջուրը լցվել իրականացված մեծածավալ շինարարական աշխատանքների բարեբեր պտուղները: Տեւական քննարկումների արդյունքում որոշվեց Հայաստանի ազգային հավաքականի գլխավոր մարզչին վերընտրել ազատ կարգավիճակով: Մեկ գնդակով իսկապես դժվար է երկու նապաստակ խփել, ինչպես որ մարզիչը չի կարող երկու կես լինել իր գլխավորած թիմերի միջակայքում: Այդ է հուշում ֆուտբոլային գերտերությունների ու մասնավորապես Իսպանիայի, ինչպես նաեւ Ուկրաինայի փորձը, ուր անգամ Լոբանովսկու նման մասնագետը սահմանափակվում է մեկ թիմի՝ Կիեւի «Դինամոյի» շրջանակներում: Ազատ կարգավիճակով գլխավոր մարզիչը հնարավորություն կունենա զբաղվելու արտագնա սելեկցիոն աշխատանքներով, մրցակից թիմերին հավուր պատշաճի ուսումնասիրելով եւ անհրաժեշտ այլ հիմնահարցերով, որոնք իրական չեն թվում հակառակ պարագայում: Եւս մի ուշագրավ առաջարկ հավանության արժանացավ նիստում: Այսուհետ այն թիմերի մարզիչները, որոնք 3 եւ ավելի խաղացողներ կգործուղեն հավաքական, 2-րդ մարզչի կարգավիճակով պետք է մասնակցեն մեր գլխավոր թիմի ուսումնամարզական հավաքներին՝ ինչքան հավելյալ ծախսեր էլ որ պահանջվեն:

Հասունացել է նաեւ ֆուտբոլիստների կարգավիճակի կոմիտեի ստեղծման հարցը, որը պրոֆեսիոնալ լիգային անցնելու այս բարդ փուլում կկարգավորի տեղափոխությունների, խաղացողների առուծախի հավերժ պրոցեսը՝ իրավաբանական հստակ ձեւակերպումներով սահմանելով կողմերի իրավունքներն ու պարտականությունները եւ բացառելով խրթին բանավեճերը ցավոտ այս խնդրում: Հաստատվեց մրցավարական կոմիտեի 1998 թվականի աշխատանքային պլանը:

Պրոֆեսիոնալ մրցավարության անցումը պետք է իրականացվի պայմանագրային սկզբունքով այն հաշվով, որպեսզի տրվելիք բարձր վարձավճարները խաղերը սպասարկողներին պարտավորեն մտածելու միմիայն իրենց աշխատանքի մասին՝ բացառելով հնարավոր պայմանավորվածությունները ու ծախված խաղերը որպես պարտուսի միջոց, ընդգծեց ՖԻՖԱ-ի մրցավար Ալավա Ղազարյանը՝ մասնանշելով, որ բարձր հոնորարներն առայժմ կլինեն միայն մեր մի քանի բարձրակարգ մրցավարների մենաշնորհը:

Կարեւորվեց նաեւ մարզերում երիտասարդ մրցավարներ պատրաստելու առաջնահերթությունը:

Նոր հիմնահարցեր չծագեցին կարգապահական կոմիտեի հաշվետվությունից հետո, իսկ ահա գարուն-աշուն հին ու նոր մրցակարգով առաջնորդվելիս, վիճահարույց էին մրցաշրջանի տեւողության եւ խաղացանկի կազմման խնդիրները:

Հայաստանում պետք է 9 ամիս ֆուտբոլ լինի, մարտի 1-ից դեկտեմբերի 1-ը, դա պատվի հարց է, ասաց Պետրոս Տեր-Պետրոսյանը՝ իրավացիորեն նկատելով, որ նման քննարկումներն արդյունավետ կլինեն միայն պրոֆեսիոնալ լիգայի ստեղծումից հետո:

Այդպես է նաեւ Կապանի «Լեռնագործ» թիմի նամակի պարագայում, որը պատերազմական իրավիճակով արդարացնելով ժամանակին իր բացակայությունը, խնդրում է վերանայել կապանցի ֆուտբոլիստների ուժեղագույնների խումբ վերադառնալու հարցը: Ի գիտություն ընդունվեց, որ դա հնարավոր կլինի միայն լիգայի կանոնադրությունը հաստատելուց հետո՝ պահպանելով նաեւ մարզական արդարության սկզբունքը:

Հիմք ընդունելով ֆուտբոլի հանրապետական ֆեդերացիայի գործկոմի նիստում իշխող լավատեսական երանգներն ու գործնական աշխույժ մթնոլորտը, այսօր մեզ իրականանալի են թվում հեռանկարային այս ձեւում առաջադրված ընդգրկուն ծրագրերը:

Իսկ պրոֆեսիոնալ լիգայի ստեղծումը, ըստ ամենայնի, կխեղաշրջի նաեւ մեր ֆուտբոլային հոռետեսներին:

«ՍՊՈՐՏ» ՄՄ

ԼՈՒՐԵՐ

Մ. Խաչիյանի ելույթը Սոչիի միջազգայինում

Երեւանցի միջազգային վարպետ, Հայաստանի շախմատի հավաքականի անդամ Մելիքսեթ Խաչիյանը Սոչիում մասնակցեց շրջանային մրցակարգով անցկացված միջազգային մրցաշարի: 13 հնարավորից վաստակելով 7,5 միավոր, հայ շախմատիստը բաժանեց 4–8-րդ տեղերը: Այս արդյունքը վատ չէ, եթե հաշվի առնենք մրցումների բավականին ուժեղ կազմը: Առաջին մրցանակը նվաճեց Իգոր Կոնեեւը, որը լրացրեց գրոսմայստերի նորմա:

Գ. Գ.

Երկու առաջատար

Միջազգային շաշկու Հայաստանի առաջնությունում ինը տուր է անցկացվել: Մրցաշարում երկիշխանություն է. 8-ական միավորով աղյուսակը գլխավորում են Գեւորգ Բագոյանն ու Վաչիկ Հակոբյանը: Երրորդ տեղում է ընթանում Անահիտ Վանյանը (այս տարի տղամարդիկ եւ կանայք հանրապետության չեմպիոնների կոչումները վիճարկում են մի մրցաշարում): Վանյանն ուր հանդիպում է անցկացրել եւ 6 միավոր ունի: Կես միավորով են ետ մնում Սուրեն Անտոնյանը եւ Հրանտ Տոնոյանը:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Լիբանանի ֆուտբոլի առաջնությունը

Երկրի ֆուտբոլի առաջնությունն անակնկալներով լի 10-րդ շաբաթն է թեւակոխել արդեն: Զգալիորեն փոփոխված կազմերով ակումբներն ամբողջովին շրջեցին բոլոր կանխատեսումները՝ անգիջում եւ հաճախ արտաֆուտբոլային պայքարի «արարներ» սարքելով կանաչապատ մարզադաշտերում: Այստիպիներից էր մեծ աղմուկ հանած ՀՄՄ–ՀՄԸՄ մրցումը, որը թեեւ ավարտվեց առաջինի հաղթանակով՝ 2–1 հաշվով, սակայն երկու ակումբներն էլ դրամական ծանր տուգանքների ենթարկվեցին Լիբանանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի կողմից: Գլխավոր պատճառը հայկական «համազգային»

Ֆուտբոլային բախտ Լիբանանի առաջնության խաղում

անտեղի ոգեւորությունն էր, երբ քաղաքահազար համակիրները ֆուտբոլի մարզադաշտը վերածել էին կռվադաշտի... Անցյալ տարվա վերջին հանդիպմանը երկու ակումբների միջեւ ավարտվել էր 7–1 հաշվով՝ ի հօգուտ ՀՄՄ-ի: Այնպես որ, անսպասելի մարտավարությունը ցնցել էր ՀՄԸՄ-ի համակիրներին ու չափազանց ուրախացրել ՀՄՄ-ականներին: Արդյունքը՝ բազմազան «սիրուն» բառերի հեղեղ, բախումի փորձեր եւ կարատեի ու ձյուդոյի տեսարաններ նաեւ խաղացողների միջեւ... Առայժմ, սակայն, առաջնության անհաջող խաղից հետո, ՀՄՄ-ն զգալիորեն բարելավեց իր դիրքերը եւ ընթանում է 3-րդ տեղում: Իսկ ՀՄԸՄ-ն զիջելով իր դիրքերը, առայժմ տեղ է գրավում առաջնության 6-րդ հորիզոնականում:

Ինչպես միշտ, հաղթանակով է ընթանում առայժմ անպարտելի «Անսարը», որի շարքերում խաղում է Հայաստանի երբեմնի քաղաքացի Գեւորգ Կարապետյանը: «Անսարի» գլխավոր մրցակիցը՝ Լիբանանի գավաթակիր «Նըժմե» թիմը, փորձում է ոչ միայն պահպանել փոխչեմպիոնի դիրքերը, այլեւ տիրանալ 1997–98 թթ. մրցաշրջանի ոսկե մեդալներին: Հաջող հանդես է գալիս նաեւ Ալեյի «Ախաա-Ահլին», որն ընթանում է 4-րդ տեղում: Մինչ 5-րդ դիրքում է հարավի չեմպիոն «Թադամոն-Սուրը»: Իրարահաջորդ դիրքերում են գտնվում ՀՄԸՄ-ն, «Սաժեսը» եւ «Բըրժը»: Վիտալի Աղասյանի թիմը՝ Թրիփոլիի «Ռիադա-Աբաղը», հաջող մեկնարկից հետո առայժմ հանգրվանում է 10-րդ տեղում: Առաջնության աղյուսակը եզրափակում է Այղայի «Ահլին»: Ընդհանրապես հայաստանցի ֆուտբոլիստներից հիանալի է խաղում Արմեն Սանսանյանը, որը տեղափոխվել է «Նըժմե»:

Հետաքրքրական է, որ արաբական ակումբները շատ ավելին են գնահատում հայ խաղացողների վարպետությունը՝ ունենալով նաեւ նյութական լայն հնարավորություններ: Դրա համար է, որ այս մրցաշրջանում տեսնում ենք հայաստանցի բազմաթիվ աստղերի գտնվելը լիբանանյան ակումբներում: Ճիշտ է, տնտեսական ճգնաժամը, հարավում ծավալվող ռազմական գործողությունները լիբանանցիների ամենօրյա գլխացավանքն են, սակայն ֆուտբոլը այդպես էլ մնում է բոլոր չափվոր դասակարգերի անբուժելի տնտեսական «հիվանդությանց» սպեղանին: Այս դժվարին ժամանակներում է, որ աշխարհի ամենասիրված խաղը ուրախացնում է Լիբանանի զանազան դավանանքների բյուրավոր մարզասերներին:

ՀԱՄՈ ՄՈՍԿՈՖՅԱՆ

Աթենքի Օլիմպիական մարզահամալիրում անցկացված «Օլիմպիակոս»—«Պանաթինաիկոս» թիմերի հանդիպումն ուղեկցվեց անկարգություններով: Ավելի քան 30 հոգի հանդիսատեսներ եւ ոստիկաններ վիրավորվեցին: Մեծ թվով մարդիկ ձերբակալվեցին:

ԼՈՒՐԵՐ

Նոր մրցաշրջանին ընդառաջ

Ազատ ոճի ըմբշամարտիկ, Ատլանտայում անցկացված օլիմպիական խաղերի արծաթե մեդալակիր Արմեն Մկրտչյանը Գերմանիայի Ռայլինգեն քաղաքի համանուն թիմի կազմում մասնակցել է երկրի ակումբային թիմերի առաջնությանը (բունդեսլիգայի մրցումներին) եւ չորս մենամարտ է անցկացրել: Մկրտչյանը բոլոր չորսում էլ հաղթել է: Ինչպես նշել է Արմենը, Գերմանիայում իրեն բազմաթիվ ձեռնտու, շահավետ առաջարկներ են արել, սակայն ինքը հրաժարվել է եւ Հայաստանի հավաքականի կազմում կնախապատրաստվի 1998 թվականին կայանալիք Եվրոպայի առաջնությանը:

Նաեւ՝ ընտրական բնույթ

Վաղը Էրեբունու համալիրի շախմատի, շաշկու եւ ռենձյուի ակումբում կսկսվի ռենձյուի հանրապետական առաջնությունը, որին կմասնակցեն ութ ուժեղագույն մարզիկներ:

Հայաստանի առաջնությունը նաեւ ընտրական բնույթ է կրում. հաջող հանդես եկած ռենձյուիստներից կկազմավորվի մեր հանրապետության հավաքականը, որը եկող տարի կմասնակցի աշխարհի թիմային առաջնությանը:

Ի դեպ, այդ մրցումները կանցկացվեն մեզ մոտ Երեւանում:

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

Ազատ տնտեսություն ունեցող երկրների ցուցակում Հայաստանը 104-րդն է

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ըստ Վաշինգտոնի «Հելթիջ ֆաունդեյշն» հաստատության գիտնականների ուսումնասիրության՝ Հոնկոնգի տնտեսությունը աշխարհի ամենաազատ տնտեսությունն է: Ինչպես հաղորդում է «Ազատություն» ռադիոկայանը, այդ ցուցանիշով Հոնկոնգին հաջորդում են Սինգապուրը, Բահրեյնը, Նոր Զելանդիան եւ Շվեյցարիան: Ուսումնասիրված 150 երկրներից տնտեսական ամենամեծ ազատություն ապահովող երկրներն ունեն զարգացման ավելի բարձր ցուցանիշ, ցածր եկամտահարկեր եւ կառավարության աննշան միջամտություն: Նախկին ԽՍՀՄ երկրներից ամենաազատ տնտեսությունը էստոնիայինն է, որը ցուցակում զբաղեցնում է 17-րդ տեղը: Նախկին սոցիալիստական երկրներից առավել աչքի է ընկնում Չեխիան, որը 20-րդ տեղում է: Գերմանիան, Դանիան, Հոլանդիան, Շվեդիան ետ են մնում Էստոնիայից ու Չեխիայից: Հայաստանն այդ ցուցակում 104-րդն է, բայց նրանից ետ են մնում Վրաստանը (114-րդ տեղ), Ադրբեջանը (148-րդ տեղ), Ուկրաինան (125-րդ տեղ), Բուլղարիան եւ միջինասիական երկրները: Ռուսաստանն ու Հայաստանը տնտեսական ազատության միեւնույն ցուցանիշներն ունեն: Հայաստանը գտնվում է առավելապես անազատ տնտեսություններ ունեցող երկրների խմբում, իսկ Ադրբեջանն ու միջինասիական երկրները՝ ճնշված տնտեսությունների խմբում:

Տնտեսական ազատությունը գնահատվում է հետեւյալ ցուցանիշներով. առեւտրային, հարկային ու դրամական քաղաքականություն, կառավարության միջամտություն, կապիտալի շարժ, օտարերկրյա ներդրումներ, բանկային համակարգ, աշխատավարձի ու գների վերահսկողություն, սեփականության իրավունք, տնտեսության կարգավորում եւ ստվերային տնտեսություն:

Հայաստանի մասին նշվում է, թե որոշ բարելավում է նկատվում անցած տարվա համեմատ, բայց շեշտվում է, որ Հայաստանում սղաճը դեռ բարձր է, իսկ ստվերային տնտեսությունը՝ չափազանց ակտիվ:

Մեկնաբանելով «Հելթիջ ֆաունդեյշն» հաստատության գիտնականների ուսումնասիրությունը, Հայաստանի էկոնոմիկայի ու ֆինանսների նախարար Արմեն Դարբինյանը «Ռոյթեր» գործակալությանը տված հարցազրույցում խոստացել է հաջորդ տարի զսպել սղաճը, ընդունելով, որ այս տարի չի հաջողվել ապահովել ծրագրված 10 տոկոսից ցածր սղաճ, որը կազմել է 20 տոկոս, եւ ազգային համախառն արդյունքի 5 տոկոսանոց աճ, որը կազմել է ընդամենը 2,5 տոկոս: Բարձր սղաճի պատճառները նախարարը տեսնում է կառուցվածքային բարեփոխումների մեջ, որոնց հետեւանքով բարձրացել են վառելիքի, էլեկտրաէներգիայի, ջեռուցման ու կենցաղային այլ ծառայությունների գները: Դարբինյանը նշել է, որ 1998 թվականին կառավարությունը շատ խիստ դրամական քաղաքականություն է վարելու, որը կարող է զգալիորեն նվազեցնել սղաճը: Ըստ նախարարի, ձեռնարկությունների սեփականաշնորհման գործընթացի դանդաղեցումն է ցածր տնտեսական աճի պատճառը: Նախարարն ընդունել է, որ ձեռնարկությունները վաճառվել են ցածր գներով, եւ որ ներդրումների համար խթաններ չկան: Դարբինյանը խոստանում է կայուն պահել հայկական դրամը, որի փոխարժեքը դոլարի համեմատությամբ 1998 թվականին կկազմի 500-530 դրամ: Նրա կարծիքով, Հայաստանը տարադրամի բավարար պաշարներ ունի դրամը կայուն պահելու համար:

Ընդգծելով, որ ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորումը բարերար ազդեցություն կունենա տնտեսական աճի վրա, Դարբինյանը, միեւնույն ժամանակ, զգուշացրել է, որ սխալ է կարծել, թե ղարաբաղյան կարգավորումը կդարմանի տնտեսական ցավերը: «Մենք ներքին տնտեսական աճի համար մեծ ներուժ ունենք նույնիսկ տնտեսական մեկուսացման պայմաններում, ուստի սխալ է կարծել, թե սահմանները բացելուն պես միանգամից կհարստանանք», հայտարարել է նախարարը:

«Մոսադը» հաշտության խոչընդոտ

4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՖՊ: Իսրայելական ԶԼՄ-ներն այսօր տեղեկություններ հրապարակեցին, որ սեփական գաղտնի ծառայություններից ստացված ապատեղեկատվության պատճառով Իսրայելը կորցրել է Սիրիայի հետ հաշտություն կնքելու միգուցե պատմական հնարավորությունը: Իսրայելական մամուլն ակնարկում է, թե դիտավորյալ ապատեղեկատվությունը «Մոսադի» գործն էր: «Մոսադի» աղբյուրները պնդում էին, թե Սիրիան իբր պատրաստվում էր հարձակվել Իսրայելի վրա: Ինչպես հայտարարեց «Հաարեց» թերթի զինվորական թղթակից Զեեւ Շիֆը, Իսրայելի կառավարության ռազմական նշանակություն ունեցող քաղաքական եւ դիվանագիտական գործողությունները հիմնված էին իրավիճակի այդ սխալ գնահատականի վրա: Համաձայն Շիֆի, 1996 թվականի օգոստոսին Իսրայելն ու Սիրիան պատերազմի շեմին էին, քանի որ Իսրայելի ղեկավարությունը համարում էր, թե Սիրիան մտադիր է անսպասելի գրոհ սկսել՝ Գոլանյան բարձունքների մի մասը հետ գրավելու համար:

Ադրբեջանական նավթը նավերով փոխադրվելու է Ռոտերդամ

ԲԱՔՈՒ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Արդեն 76 հազար տոննա ադրբեջանական նավթ է հյուսիսային նավթամուղով առաքվել Նովոռոսիյսկի տերմինալներ: Տեխնիկական դժվարությունների բացակայության դեպքում մինչեւ այս տարեվերջ 120 հազար տոննա նավթ կմղվի դեպի սեւծովյան տերմինալներ: Իսկ դեկտեմբերի 19-ից նախատեսվում է հեղուկանավերով ադրբեջանական նավթի փոխադրումը Ռոտերդամի նավթավերամշակման գործարաններ: Այս մասին ANS-press գործակալությանը տեղեկացրել են ռուսական «Տրանսնեֆտ» ընկերությունում:

«Տրանսնեֆտում» հայտնել են նաեւ, որ այս ամսվա ընթացքում հայտնի կդառնա Չեչնիան շրջանցող եւ Դաղստանի տարածքով անցնող (Կարլանյուրտ-Կզլար-Յուժնոսուխոկումսկ-Գեորգիեւսկ) 284 կիլոմետրանոց նավթատարի շինարարության հայտամրցույթի հաղթողը, որից հետո որոշում կընդունվի ֆինանսավորման աղբյուրի մասին: Տվյալ նախագծի արժեքը 220 միլիոն դոլար է, իսկ շինարարության ժամկետը՝ երկու տարի:

Ռուսաստանի գազը Թուրքիա՝ նաեւ Վրաստանի տարածքով

ԹԲԻԼԻՍԻ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի երկրորդ կեսին սպասվում է Ռուսաստանի «Գազպրոմ» բաժնետիրական ընկերության ղեկավար Ռեմ Վյախիրեւի այցը Թբիլիսի: Ինչպես հաղորդում է «Կավկազպրես» գործակալությունը, այցի նպատակն է ընդլայնել վրացական կողմի հետ համագործակցությունը: Մասնավորապես, քննարկվելու են Վրաստանի տարածքով Թուրքիա ռուսական գազի փոխադրման հետ կապված հարցեր:

Կստեղծվի իսլամական ընդհանուր շուկա

ԹԵՀՐԱՆ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Իրանի փոխարտգործնախարար Մոհամադ Ջավադ Զարիֆը իրանյան հեռուստատեսությամբ դեկտեմբերի 3-ին հայտարարել է, թե Թեհրանում տեղի ունենալիք Իսլամական համաժողով կազմակերպության գագաթաժողովի ժամանակ որոշում է ընդունվելու իսլամական ընդհանուր շուկա ձեւավորելու մասին: «Իսլամական երկրների ընդհանուր շուկայի ստեղծման երկար սպասված ծրագրի նախագիծը գագաթաժողովի օրակարգում է եւ, ամենայն հավանականությամբ, կվավերացվի պետությունների ղեկավարների կողմից», տեղեկացրել է փոխարտգործնախարարը:

Հնդկաստանի նախագահը լուծարեց խորհրդարանը

ԴԵԼԻ, 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հնդկաստանի նախագահ Նարայանան դեկտեմբերի 4-ին լուծարել է երկրի խորհրդարանը: Ինչպես հաղորդում է DPA գործակալությունը, նոր ընտրությունները կայանալու են նախատեսվածից երեք տարի շուտ: Նշվում է, որ «Միացյալ ճակատ» փոքրամասնական կառավարությունը դիմել էր նախագահին խորհրդարանը լուծարելու եւ նոր ընտրություններ անցկացնելու առաջարկով: Ակնկալվում է, որ այդ կերպ վերջ կդրվի երկրում ստեղծված քաղաքական ճգնաժամին:

ADANA
COMMERCIAL BANK

ԻՆՉՊԵՍ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

«Ադանա» բանկը հայտարարում է Հայաստան շտապ փոխանցումներ կատարելու ասպարեզում ծառայությունների ոլորտի ընդլայնման մասին: Այսուհետ 24 ժամվա ընթացքում ձեզ կարող են փոխանցումներ կատարել աշխարհի ցանկացած կետից եւ գործնականորեն Ռուսաստանի բոլոր տարածաշրջաններից՝ «Ադանա» բանկի, «Կրեդիտ-Մոսկվա» բանկի եւ Ռուսաստանի Արտաքին առեւտրի բանկի (Վնեշտորգբանկ) մասնաճյուղերի թղթակցական ցանցի միջոցով:

Մոսկվայից եւ Սանկտ Պետերբուրգից դրամական փոխանցումների իրականացման փոխսագրույքը՝ 1%: Ռուսաստանի տարածաշրջաններից փոխսագրույքը՝ 1% կամ առնվազն 10 դոլար:

Ձեզ սպասում ենք հետեւյալ հասցեներով՝

Մոսկվայում՝ «Կրեդիտ-Մոսկվա» ԲԱԲ
Սոնետչիկովսկի 6-րդ նրբանցք, 8 (մետրոյի «Պավելեցկայա» կայարան): Հեռ. 237-55-93, 233-42-43
Սանկտ Պետերբուրգում՝ «Կրեդիտ-Մոսկվա», «Սանկտ-Պետերբուրգսկի» մասնաճյուղ
Սադովայա փող., 54 (մետրոյի «Սադովայա» կայարան): Հեռ. 310-19-67, 310-13-69
Երեւանում՝ «Ադանա» բանկ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երեւան, Նալբանդյան 5: Հեռ./Ֆաքս՝ +(885)39 07157, +(885) 2 585980
Տելեքս՝ (64) 243340 ADANA SU

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ԲԱՆԿԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԵՐԻ ՑԱՆՑԸ

Սանկտ-Պետերբուրգ, Բոլշայա Մորսկայա փ. 29	հեռ. (812)	312-78-00
Բլագովեշչենսկ, Սովետսկիյ նրբ. 65/1	հեռ. (4162)	42-10-47
Խաբարովսկ, Մոսկովսկայա փ. 7	հեռ. (4212)	33-58-13
Վիբորգ, Կրեպոստնայա փ. 16	հեռ. (81278)	2-53-02
Նախոդկա, Շկոլնայա փ. 19	հեռ. (42366)	4-69-71
Նովոռոսիյսկ, Սովետների փ. 47	հեռ. (86134)	5-74-14
Սոչի, Կարլ Լիբկնեխտի փ. 10	հեռ. (8622)	92-73-35
Կրասնոյարսկ, Լենինի փ. 143	հեռ. (3912)	21-85-29
Իրկուտսկ, Սվերդլովի փ. 40	հեռ. (3952)	24-16-72
Ստավրոպոլ, Կոմինտերնի փ. 7	հեռ. (8652)	26-17-54
Կալինինգրադ, Բոլնիչնայա փ. 5	հեռ. (0112)	34-05-00

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
4 սենյականոց բնակարան (Դավիթաշեն, II թաղամաս, 3-րդ շենք, բն. 4): Զանգահարել 72-89-83

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
4 սենյականոց բնակարան 115/70 քմ, Չարենցի 52, 3 հարկանի քարե շենքի 2-րդ հարկում: Հեռ.՝ 55-66-56

ՏՐՎՈՒՄ Է ՎԱՐՁՈՎ
2 սենյականոց բնակարան կենտրոնում: Զանգահարել 57-86-62

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
2 սենյականոց բն., Արշակունյաց պող. 16ա, 4/3, քարե շենք, երկկողմանի պատշգամբ, 72/39 քմ
Հեռ.՝ 56-50-46, 42-39-45

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:
Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը՝ 10-16, 58 33 26 ժամը՝ 18-23

ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ ԵՆ
փոշեկուլների եւ միքսերների վերանորոգման պատվերներ:
Հեռ.՝ 643054

Հ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

«Արաբկիրի շրջանի ժողդատարանում քննվող քաղ. գործին՝ ըստ Լիլիանա Մարտիրոսյանի հայցի ընդդեմ Կամո Ջավադի Հակոբյանի՝ ծնված 1952 թ. (բնակ. Վ. Վաղարշյան փող. 24 շենք, բն. 40) ընթացք տալու համար խնդրվում է բոլոր քաղաքացիներին եւ կազմակերպություններին՝ Կամո Ջավադի Հակոբյանի գտնվելու վայրի մասին տեղեկություններ ունենալու դեպքում հայտնել Արաբկիրի շրջանի ժողդատարան 24-01-61 հեռախոսահամարով:

ԱՐԱԲԿԻՐԻ ՇՐՋԱՆԻ ԴԱՏԱՎՈՐ Ա. ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ

Robin Generators RGX3500

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ
բենզինով աշխատող միաֆազ էլեկտրագեներատորներ: ☎ 529353

հաճախակ.	մաքս. հզ.	նոմ. հզ.	աշխ. ժամ	տարող.
50 Հց	3.0 կՎտ	2.5 կՎտ	7.1 ժ	13 լ
60 Հց	3.5 կՎտ	3.0 կՎտ	6.1 ժ	

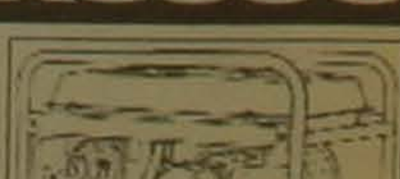

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրապարակվող տեղեկագրերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur):

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. - Դասիչ 69149. Պատվեր 719. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 4. 12. 1997. Գինը 100 դրամ